

**ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ СТАНОВНИШТВА
СРЕДЊЕБАНАТСКОГ ОКРУГА У 2007. ГОДИНИ**

**ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ СТАНОВНИШТВА
СРЕДЊЕБАНАТСКОГ ОКРУГА У 2007. ГОДИНИ**

Издавач

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ЗРЕЊАНИН

Зрењанин, Др Емила Гаврила 15

За издавача

Мр сц. мед. др Мирко Бачић, директор

У изради публикације учествовали:

Др Саша Петковић
Др Дубравка Поповић
Др Илија Гардашевић
Др Јелена Мојсин
Др Мелита Димитрић
Др Радивој Филипов
Др Жанка Субић
Љиљана Лукић

Уредник

Др Јелена Мојсин

САДРЖАЈ:

I УВОД	4
II ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОКРУГУ (ТЕРИТОРИЈА, СТАНОВНИШТВО, ОПШТИНЕ)	5
III МОРБИДИТЕТ И МОРТАЛИТЕТ (ВОДЕЋИ УЗРОЦИ ОБОЛЕВАЊА И УМИРАЊА)	12
IV ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ	35
V ДРУГИ ОБЛИЦИ ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ (ПРИВАТНА ПРАКСА)	49
VI ЕПИДЕМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ	52
VII ХРОНИЧНЕ НЕЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ	65
VIII ЗДРАВСТВЕНА ИСПРАВНОСТ НАМИРНИЦА И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ	86
IX КВАЛИТЕТ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ	96
X ПРАЋЕЊЕ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА	102
XI ЗАКЉУЧАК	105

I УВОД

Завод за јавно здравље Зрењанин прати, истражује и проучава здравствено стање и здравствену структуру становништва, стање и квалитет животне средине, здравствене исправности воде, ваздуха и намирница, узроке, појаве и ширење заразних и других болести од социјално-медицинског значаја, утицаје еколошких фактора на здравље, као и организацију, рад и развој здравствене службе. Завод предузима системске мере у циљу заштите и унапређења здравља становништва.

Принципи рада се заснивају на прикупљању података од значаја, њиховој анализи, извештавању и предлагању мера, што је резултирало настанком ове анализа здравственог стања становништва Средњебанатског округа за 2007.годину.

Циљ процене здравственог стања становништва је анализа садашњег здравственог стања становништва, временско праћење и поређење, утврђивање здравствених потреба, стварање основе за утврђивање приоритета и планирање мера здравствене заштите, као и процена ефеката постигнутих применом мера здравствене заштите.

Извори података који су коришћени у анализи су :

- Регистри виталних догађаја,
- Попис становништва и станова 2002.,
- рутинска здравствена статистика,
- регистар малигних болести, дијабетеса и акутног коронарног синдрома за Средњебанатски округ,
- епидемиолошки надзор
- остали извори.

У овој анализи здравственог стања становништва су коришћени класични показатељи здравственог стања:

- витално-демографски подаци,
- показатељи обољевања
- показатељи стања човекове околине и
- показатељи организације, рада и коришћења здравствене службе.

II ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОКРУГУ (ТЕРИТОРИЈА, СТАНОВНИШТВО, ОПШТИНЕ)

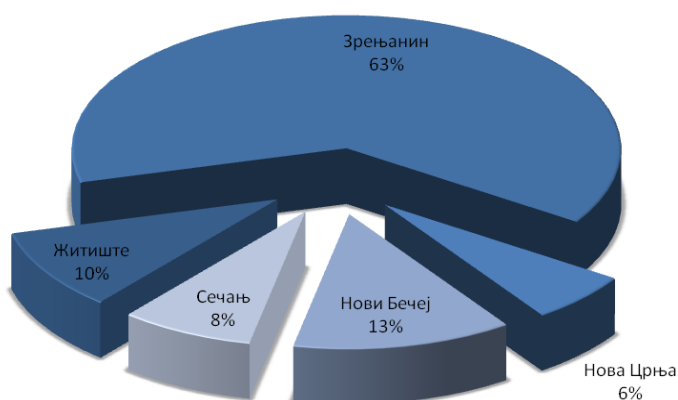
Средњебанатски округ обухвата средишњи део Баната, део Аутономне Покрајине Војводине, Републике Србије. Територија овог подручија износи 3257 км² и налази се на 20-21 степени источне географске дужине и 45-46 степени географске ширине.

Становништво је настањено у 55 насељених места, која су груписана у пет општина - Зрењанин, Житиште, Нови Бечеј, Нова Црња и Сечањ.

У Средњебанатском округу живи, према попису из 2002. године 208456 становника.

Табела бр. 1 – Географске и демографске карактеристике Средњебанатског округа.

Општина	Површина у км ²	Насеља	Број становника		
		Број	Укупно	На 1км ²	Просечно по насељу
Житиште	525	12	20399	38.86	1699.92
Зрењанин	1327	22	132051	99.51	6002.32
Нова Црња	273	6	12705	46.54	2117.50
Нови Бечеј	609	4	26924	44.21	6731.00
Сечањ	523	11	16377	31.31	1488.82
Средњебанатски округ	3257	55	208456	64.00	3790.10

Дијајаграм јасно показује агломерацију становништва у градској општини Зрењанин као центру округа што је последица вештачког кретања становништва – миграције

СОЦИО-ЕКОНОМСКИ ПРОФИЛ СРЕДЊОБАНАТСКОГ ОКРУГА

Привреда Средњобанатског округа базирана је на пољопривреди и рибарству, индустрији, рударству, грађевинарству, трговини, угоститељству и занатству. Просечна зарада становништва Средњобанатског округа приказана је у табели бр.6

Табела бр. 6 Просечна зарада

	Просечна зарада			Просечна зарада без пореза и доприн.		
	укупно	привреда	ванпривреда	укупно	привреда	ванпривреда
ОБЛАСТ						
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	38744	36237	43734	27759	26009	31241
Централна Србија	38641	35780	44339	27691	25690	31677
Војводина	39024	37480	42091	27942	26877	30057
Средње-банатски округ	35864	34390	38927	25685	24659	27817
Житиште	27241	24565	36873	19661	17790	26396
Зрењанин	38619	38065	39685	27622	27247	28344
Нова Црња	32059	28599	37215	23005	20540	26678
Нови Бечеј	29557	26478	38115	21228	19062	27247
Сечањ	29706	27151	34510	21332	19534	24711

Подаци о запослености становника Средњобанатског округа у 2007. години приказани су у табели бр.7

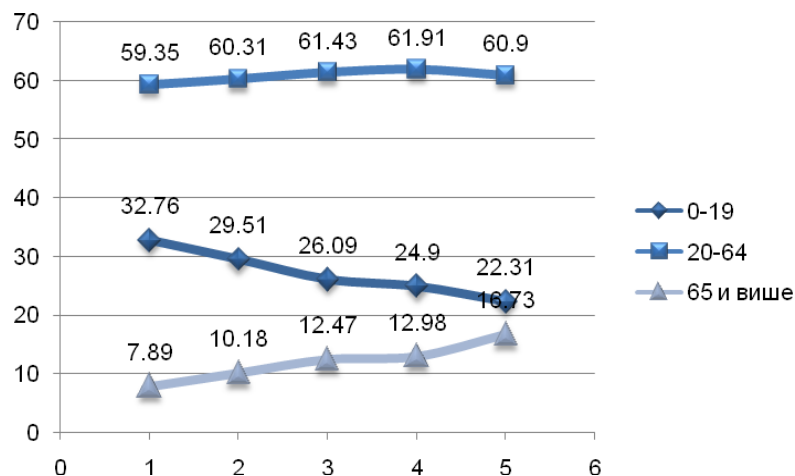
Табела бр.7 Запосленост у Средњобанатском округу у 2007. години

ЗАПОСЛЕНИ ПО ОКРУЗИМА И ОПШТИНАМА У 2007	Март 2007			Септ. 2007			Годишњи просек 2007		
	Укупно	Привреда	Ванпривреда	Укупно	Привреда	Ванпривреда	Укупно	Привреда	Ванпривреда
Република Србија	1438092	1030513	407579	1427609	1017938	409671	1432851	1024226	408625
Централна Србија	1063838	760891	302947	1054343	750028	304315	1059091	755460	303631
Војводина	374254	269622	104632	373266	267910	105356	373760	268766	104994
Средње-банатски округ	35000	24895	10105	34659	24597	10062	34830	24746	10084
Житиште	2953	2348	605	2911	2309	602	2932	2329	604
Зрењанин	25629	18013	7616	25277	17728	7549	25453	17871	7583
Нова Црња	1061	668	393	1087	700	387	1074	684	390
Нови Бечеј	3269	2404	865	3298	2397	901	3284	2401	883
Сечањ	2088	1462	626	2086	1463	623	2087	1463	625

СТАРОСНА СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА

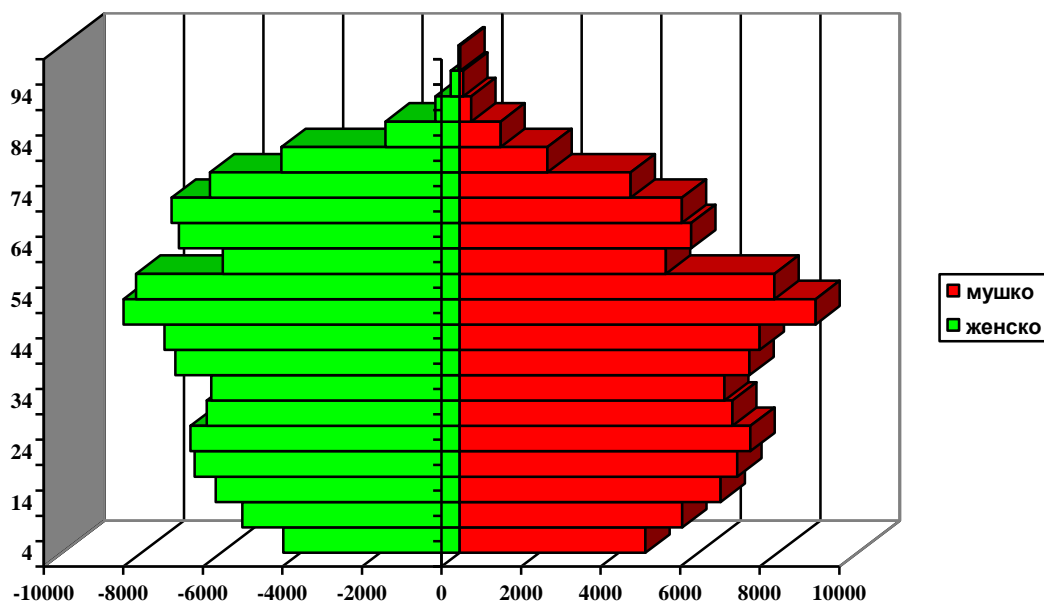
Старосну структуру становништва Средњебанатског округа, пратећи кретање по пописима, карактерише старење становништва, тј. стално смањење учешћа становништва добне групе 0-19 година и повећање учешће групе старости од 65 година и више.

Графикон бр.1 Старосна структура становништва

Графикон бр. 2 Старосна пирамида становништва Средњебанатског округа

"Дрво живота" Средњебанатског округа према попису 2002 године

Табела бр.2 Структура становништва по старости и полу по попису 2002. год.
у Средњебанатском округу

Старост		0-14	15-19	20-49	50-64	65 и више	Непознато
Укупно	208456	32854	13644	87004	40076	34258	620
Мушко	101111	16816	6982	44595	18920	13513	285
Женско	107345	16038	6662	42409	21156	20745	335

Просечна старост становништва Средњебанатског округа је 40.4 година - просечна старост мушкараца је 38.7 а жена 42.0.

Удео становништва старијег од 65 година је 16.43% што је показатељ *веома старог становништва*.

Младих од 0-14 година има 15.76%, старосне категорије од 15-49 има 48.28%, а удео од становништва од 50 и више година је 35.66%. И збирни подаци говоре о *биолошком типу регресије становништва* овог округа.

ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ СТАНОВНИШТВА

Природно кретање становништва карактерише веома ниска стопа живорођених , веома висока стопа умрлих и негативна стопа природног прираштаја.

Табела бр. 3 Стопе живорођених, умрлих и природног прираштаја (биолошке регресије) становништва Средњебанатског округа

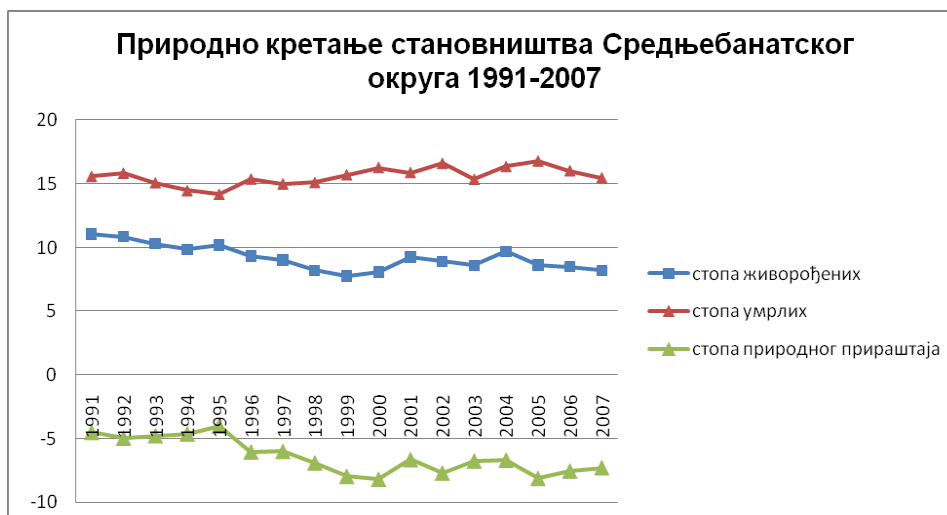
ГОДИНА	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Стопе живорођених	8.90	9.50	9.69	8.62	8.50	8.21
Стопе умрлих	16.59	15.74	16.36	16.78	16.03	15.48
Стопе природног прираштаја	-7.69	-6.24	-6.68	-8.11	-7.53	-7.28

2002 - Подаци године пописа.

**Остале године према процени броја становника.

*** Претходни подаци рођених и умрлих (2007.)

Графикон бр. 3 Природно кретање становништва Средњебанатског округа

Демографски подаци Средњебанатског округа за 2007. годину, по општинама и за округ укупно, приказани су у табели бр. 4

Табела бр. 4 Демографски показатељи у Средњебанатском округу у 2007. години.

Округ општина	Живорођени	стопе	мртворођени	стопе	умрли	стопе	Умрла одојчад	стопе	Природни прираштај	стопе
Житиште	134	6.94	0	0	344	17.82	0	0	-210	-10.88
Зрењанин	1183	9.11	5	4.23	1892	14.56	1	0.85	-709	-5.46
Н. Црња	69	5.81	0	0	221	18.62	0	0	-152	-12.80
Н. Бечеј	186	7.13	0	0	419	16.07	0	0	-233	-8.94
Сечањ	91	5.89	0	0	261	16.90	0	0	-170	-11.01
Укупно округ	1663	8.21	5	3.01	3137	15.48	1	0.60	-1474	-7.28

По претходним подацима, просечна старост умрлих у Средњебанатском округу 2007г. је 72.48 година - мушкараца је 69.85 година, а жена 75.03 година. Овако дубока старост умрлих је последица високог стандарда, квалитетног социјализованог система здравствене заштите, доброг образовног нивоа итд.

СМРТНОСТ ОДОЈЧАДИ

Смртност одојчади, односно смртност деце у првој години живота, представља један од најважнијих индикатора здравственог стања становништва. Ови подаци много говоре о друштву и здравству. Повећане стопе умрле одојчади су последица друштвене кризе, самим тим и кризе здравствене службе.

Посебан проблем је што се ради о малим бројевима - мали је број рођене деце, тако да и једно умрло одојче знатно повећава стопу умрле одојчади. Табела бр. 5 показује да Средњебанатски округ има ниску стопу умрле одојчади (осим скока у 2005. години).

Табела бр. 5 Број и стопа умрле одојчади у Средњебанатском округу 2002-2007. године.

Год.	Укупно у региону		Житиште		Зрењанин		Нова Црња		Нови Бечеј		Сечањ	
	број	стопа	број	стопа	број	стопа	број	стопа	број	стопа	број	стопа
2002	6	3.23	0	0	5	4.14	1	11.90	0	0	0	0
2003	8	4.06	1	6.41	5	3.83	1	8.33	1	4.20	0	0
2004	9	4.51	0	0	7	5.20	1	9.62	1	3.94	0	0
2005	15	8.49	1	6.41	11	9.63	0	0	3	13.33	0	0
2006	7	4.04	0	0	6	5.22	0	0	0	0	1	10.31
2007	1	0.60	0	0	1	0.85	0	0	0	0	0	0

III МОРБИДИТЕТ И МОРТАЛИТЕТ (ВОДЕЋИ УЗРОЦИ ОБОЛЕВАЊА И УМИРАЊА)

ОБОЉЕВАЊЕ СТАНОВНИШТВА

Индикатори оболевања становништва су кључни показатељи виталног стања популације.

Болести од којих становништво оболева и умире уско су повезани са старосном структуром становништва. У зависности од старосне структуре преовлађују различита оболења. Наиме ако је популација старачка онда преовлађују дегенеративне болести од којих се оболева и умире. Код млађе популације преовлађују респираторне и инфективне болести.

Сама структура оболевања зависи још од економских фактора (друштвеног и индивидуалног стандарда), општег културног и здравственог васпитања итд.

Као што се види из доњег приказа у свим службама је регистрован значајан број дијагноза.

Табела бр.8 Регистроване дијагнозе у Примарној здравственој заштити у 207.години

Општине	Округ	Житиште	Зрењанин	Нова Црња	Нови Бечеј	Сечањ
Службе						
Заштиту мале деце	45762	1281	29472	3041	9161	2807
Заштиту школске деце	49701	956	33451	2968	8644	3682
Медицину рада	11407	9955	0	0	1452	0
Заштиту жена	21772	7999	7991	1577	3233	972
Општу медицину	315320	26488	197372	22507	39461	29492
УКУПНО 2007.г	443962	46679	268286	30093	61951	36953

Оболевање деце предшколског узраста

Основни циљ праћења морбидитета деце заједно са осталим показатељима је предузимање одређених мера да се очува и унапреди њихово здравље, праћењем њиховог развоја, раним откривањем и по могућству елиминисање фактора ризика.

Овај део популације је изразито осетљив, тј. витално угрожен.

Деца прешколског узраста чешће оболевају од болести система за дисање, инфективних и паразитарних болести итд.(види табеле доле). Пошто постоји велика угроженост, брига и будност о овом делу популације представља друштвени приоритет.

Обољевљење деце представљено је по општинама и за цео округ заједно. Ови приказани показатељи, омогућавају да се одреде приоритети и предузимају одговарајуће мере.

Табела бр. 9 – Обољевање деце предшколског узраста 2007. године у општини Житиште

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	570	44.50
Фактори који утичу на здравствено стање	2	334	26.07
Болести коже и поткожног ткива	3	63	4.91
Болести уха и мастоидног наставка	4	62	4.84
Инфективне и паразитарне болести	5	51	3.98
Остала оболења	6	201	15.69
Укупно		1281	100.00

Табела бр.10 – Обољевање деце предшколског узраста 2007. године у општини Зрењанин

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	12758	43.29
Инфективне и паразитарне болести	2	5648	19.16
Болести уха и мастоидног наставка	3	2377	8.06
Симптоми, знаци патолошки клинички и лабораторијски налази	4	2018	6.85
Фактори који утичу на здравствено стање	5	1499	5.09
Остала оболења	6	5172	17.55
Укупно		29472	100.00

Табела бр. 11 – Обољевање деце предшколског узраста 2007. године у општини Нова Црња

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	1232	40.51
Фактори који утичу на здравствено стање	2	1014	33.34
Болести коже и поткожног ткива	3	221	7.27
Инфективне и паразитарне болести	4	131	4.31
Болести уха и мастоидног наставка	5	111	3.65
Остала оболења	6	332	10.92
Укупно		3041	100.00

Табела бр. 12 – Обољевање деце предшколског узраста 2007. године у Општини Нови Бечеј

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	5356	58.46
Фактори који утичу на здравствено стање	2	868	9.47
Болести коже и поткожног ткива	3	664	7.25
Инфективне и паразитарне болести	4	611	6.67
Болести система за варење	5	536	5.85
Остала оболења	6	1126	12.67
Укупно		9161	100.00

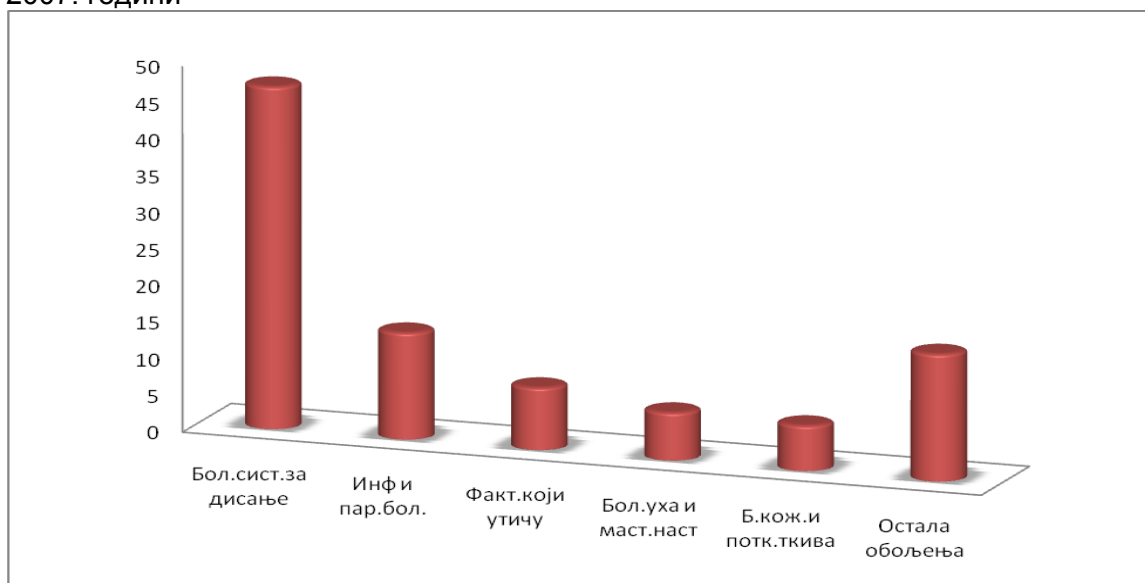
Табела бр. 13 – Обољевање деце предшколског узраста 2007. године у општини Сечањ

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	1509	53.76
Инфективне и паразитарне болести	2	229	8.16
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	3	263	9.37
Фактори који утичу на здравствено стање	4	179	6.38
Болести уха и мастоидног наставка	5	125	4.45
Остала оболења	6	502	17.88
Укупно		2807	100.00

Табела бр. 14 – Обољевање деце предшколског узраста 2007. године у Средњебанатском округу

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	21425	46.82
Инфективне и паразитарне болести	2	6670	14.58
Фактори који утичу на здравствено стање	3	3894	8.51
Болести уха и мастоидног наставка	4	2982	6.52
Болести коже и поткожног ткива	5	2828	6.18
Остала оболења	6	7963	17.40
Укупно		45762	100.00

Графикон бр 4 Оболевање деце предшколског узраста Средњебанатског округа у 2007. години

Обољевање деце школског узраста

Праћење оболевања овог дела популације дају нам показатеље који су основа за предузимање одређених мера здравствене заштите.

Осетљивост овог дела популације слична је осетљивости предшколске деце. Посебно стресогено на децу делују школске активности. У наредним табелама може се констатовати слична, готово идентична патологија ове категорије становништва (респираторна оболења, кожне, инфективне болести ... итд).

Табела бр. 15 – Обољевање школске деце 2007. године у општини Житиште

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Фактори који утичу на здравствено стање	1	493	51.57
Болести система за дисање	2	313	32.74
Болести уха и мастоидног наставка	3	29	3.03
Болести коже и поткожног ткива	4	26	2.72
Инфективне и паразитарне болести	5	19	1.99
Остала оболења	6	76	7.95
Укупно		956	100.00

Табела бр. 16 – Обољевање школске деце 2007. године у општини Зрењанин

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	10706	32.01
Инфективне и паразитарне болести	2	7264	21.71
Фактори који утичу на здравствено стање	3	4888	14. 61
Симптоми, знаци и недовољно дефинисана стања	4	2468	7.37
Болести коже и поткожног ткива	5	1707	5.10
Остала оболења	6	6418	19.19
Укупно		33451	100.00

Табела бр. 17 – Обољевање школске деце 2007. године у општини Нова Црња

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	1372	46.23
Фактори који утичу на здравствено стање	2	720	24.26
Болести коже и поткожног ткива	3	206	6.94
Инфективне и паразитарне болести	4	178	5.99
Симптоми, знаци и недовољно дефинисана стања	5	113	3.81
Остала оболења	6	379	12.77
Укупно		2968	100.00

Табела бр. 18 – Обољевање школске деце 2007. године у општини Нови Бечеј

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	4340	50.21
Болести система за варење	2	846	9.79
Болести коже и поткожног ткива	3	635	7.35
Инфективне и паразитарне болести	4	570	6.59
Симптоми, знаци и недовољно дефинисана стања	5	403	4.66
Остала оболења	6	1850	21.40
Укупно		8644	100.00

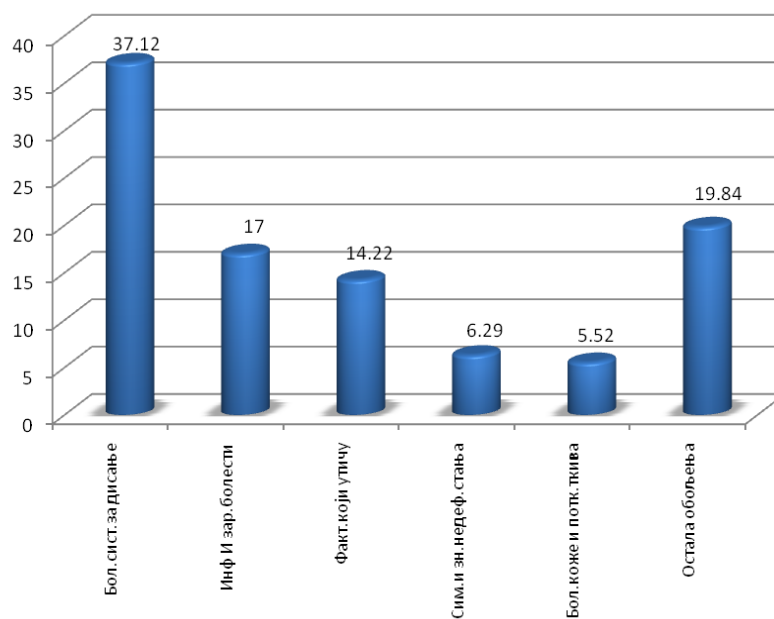
Табела бр. 19 – Обољевање школске деце 2007. године у општини Сечањ

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	1720	46.71
Фактори који утичу на здравствено стање	2	626	17.00
Инфективне и паразитарне болести	3	418	11.35
Болести коже и поткожног ткива	4	170	4.62
Симптоми, знаци и недовољно дефинисана стања	5	134	3.64
Остала оболења	6	614	16.68
Укупно		3682	100.00

Табела бр. 20 – Обољевање школске деце 2007. године у Средњебанатском округу

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	18451	37.12
Инфективне и паразитарне болести	2	8449	17.00
Фактори који утичу на здравствено стање	3	7066	14.22
Симптоми, знаци и недовољно дефинисана стања	4	3129	6.29
Болести коже и поткожног ткива	5	2744	5.52
Остала обољења	6	9862	19.84
Укупно		49701	100.00

Графикон бр. 5 Обољевање школске деце Средњебанатског округа у 2007. години

Оболевање одраслих

Службе опште медицине имају највећи квантитативни обухват популације у својој средини - оне обухватају целокупно становништво. Ови почетни индикатори дају најширу слику оболевања становништва. Посебан значај има радно активно и старачко становништво.

Запажа се да су респираторне, кардиоваскуларне, па болести мишићно коштаног система водеће на ранг листи. После тога у значајном проценту се јављају дегенеративна оболења.

Табела бр. 21– оболевање одраслих (служба опште медицине) 2007. године у општини Житиште

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	5449	20.57
Болести система крвотока	2	4909	18.53
Фактори који утичу на здравствено стање	3	2524	9.53
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	4	2224	8.40
Болести мокраћно-полног система	5	1765	6.66
Остала оболења	6	9617	36.31
Укупно		26488	100.00

Табела бр. 22 обољевање одраслих (служба опште медицине) 2007. године у општини Зрењанин

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система крвотока	1	33194	16.82
Болести система за дисање	2	32820	16.63
Фактори који утичу на здравствено стање	3	22352	11.32
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	4	18718	9.48
Болести мокраћно-полног система	5	13420	6.80
Остала оболења	6	76868	38.95
Укупно		197372	100.00

Табела бр. 23 обољевање одраслих (служба опште медицине) 2007. године у општини Нова Црња

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	7275	32.32
Болести система крвотока	2	3138	13.94
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	3	2044	9.08
Болести коже и поткожног ткива	4	1254	5.57
Заразне болести и паразитарне болести	5	1235	5.16
Остала оболења	6	7561	33.59
Укупно		22507	100.00

Табела бр. 24 обољевање одраслих (служба опште медицине) 2007. године у општини Нови Бечеј

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система крвотока	1	9689	24.55
Болести система за дисање	2	5108	12.94
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	3	3771	9.56
Душевни поремећаји и поремећаји понашања	4	2700	6.84
Болести мокраћно-полног система	5	2357	5.97
Остала оболења	6	15836	40.13
Укупно		39461	100.00

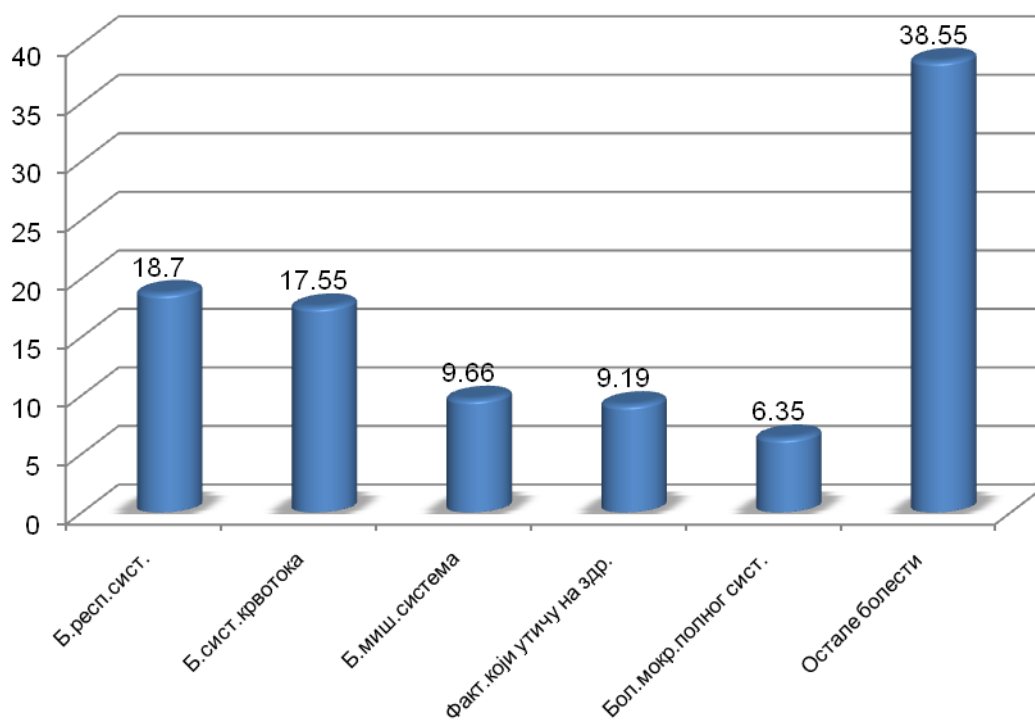
Табела бр. 25 обољевање одраслих (служба опште медицине) 2007. године у општини Сечањ

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	8314	28.19
Болести система крвотока	2	4411	14.96
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	3	3689	12.51
Фактори који утичу на здравствено стање	4	2260	7.66
Болести коже и поткожног ткива	5	1523	5.16
Остала оболења	6	9295	31.52
Укупно		29492	100.00

Табела бр. 26 обољевање одраслих (служба опште медицине) Средњебанатског округа у 2007. години

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	58966	18.70
Болести система крвотока	2	55341	17.55
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	3	30446	9.66
Фактори који утичу на здравствено стање	4	28975	9.19
Болести мокраћно-полног система	5	20028	6.35
Остала обољења	6	121564	38.55
Укупно		315320	100.00

Графикон бр.5 Болести одраслих Средњебанатског округа у 2007. години

Оболевање у служби медицине рада

У овим службама регистровано је оболевање прегледаних пацијената у куративним амбулантама службе медицине рада.

У домовима здравља Зрењанин, Сечањ и Српска Црња не постоје куративне амбуланте у овој служби, па се здравствена заштита одраслих пружа у Служби опште медицине, што је рационално решење.

Поред специфичних оболења болести ока и припоја ока, преовлађују, као у општој пракси, кардиоваскуларна и респираторна оболења.

Табела бр. 27 обољевање одраслих (служба медицина рада) 2007. године у општини Житиште

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести ока и припојака ока	1	3533	35.49
Болести система крвотока	2	2634	26.46
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	3	892	8.96
Болести система за дисање	4	637	6.40
Болести мокраћно-полног система	5	518	5.20
Остала оболења	6	1741	17.49
Укупно		9955	100

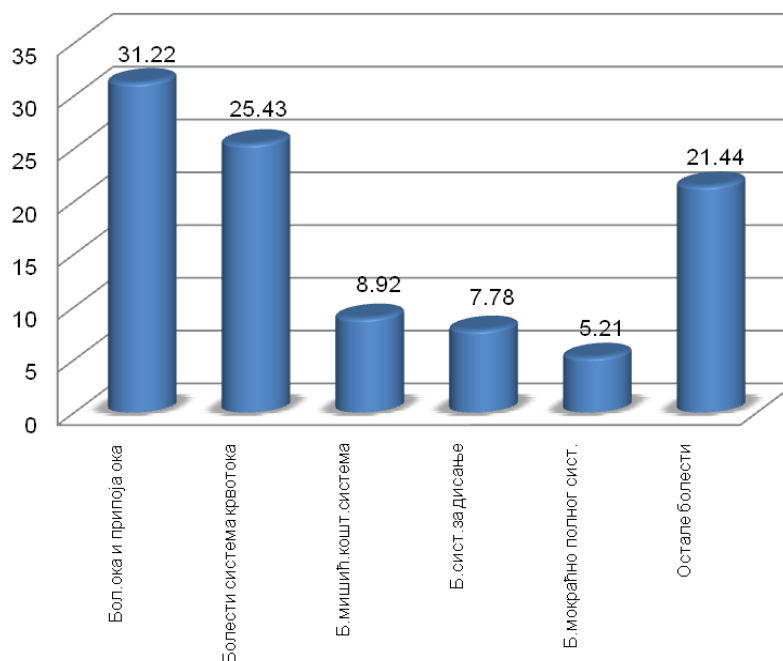
Табела бр. 28 обољевање одраслих (служба медицине рада) 2007. године у општини Нови Бечеј

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести система крвотока	1	267	18.39
Болести система за дисање	2	251	17.29
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	3	125	8.61
Повреде, тровања И последице деловања спољних фактора	4	111	7.64
Душевни поремећаји и поремећаји понашања	5	88	6.06
Остала оболења	6	610	42.01
Укупно		1452	100

Табела бр. 29 обољевање одраслих (служба медицине рада) Средњебанатског округа у 2007. години.

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести ока и припојака ока	1	3561	31.22
Болести система крвотока	2	2901	25.43
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	3	1017	8.92
Болести система за дисање	4	888	7.78
Болести мокраћно-полног система	5	594	5.21
Остала оболења	6	2446	21.44
Укупно		11407	100

Графикон бр. 6 Регистрована оболења у службама медицине рада Средњебанатског региона

Оболевање у службама за здравствену заштиту жена

Сврха здравствене заштите жена у репродуктивном периоду јесте да унапреди здравље жене пре зачећа, током трудноће, да обезбеди услове за нормалан порођај и рођење здравог детета, као и да жена овлада вештином неге и заштите детета.

Приказани подаци говоре о водећим болестима регистрованих у службама за здравствену заштиту жена.

Рубрика „Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом“ приказује активност здравствене службе у односу на здраве пацијенте или пацијенте са одређеним здравственим ризиком. Болести мокраћно-полног система, компликације трудноће, рађања, бабиња ... итд. су специфичне болести овог дела популације.

Табела бр. 30 Обољења регистрована у службама за здравствену заштиту жена 2007. године у општини Житиште

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Фактори који утичу на здравствено стање	1	3790	47.38
Болести мокраћно-полног система	2	3435	42.94
Компликације трудноће, рађања, бабиња	3	490	6.13
Тумори	4	215	2.69
Стања у порођајном периоду	5	69	0.86
Остала оболења	6	0	0
Укупно		7999	100.00

Табела бр. 31 Обољење регистрована у службама за здравствену заштиту жена 2007. године у општини Зрењанин

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести мокраћно-полног система	1	5147	64.41
Фактори који утичу на здравствено стање	2	1382	17.29
Компликације трудноће, рађања, бабиња	3	616	7.71
Инфективне и паразитарне болести	4	440	5.51
Тумори	5	141	1.76
Остала оболења	6	265	3.32
Укупно		7991	100.00

Табела бр. 32 – Обољења регистрована у службама за здравствену заштиту жена у 2007. години у Општини Нова Црња

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести мокраћно-полног система	1	1068	67.72
Фактори који утичу на здравствено стање	2	221	14.01
Компликације трудноће, рађања, бабиња	3	172	10.91
Тумори	4	105	6.66
Болести жлезда са унутрашњим лучењем	5	7	0.44
Остала оболења	6	4	0.25
Укупно		1577	100.00

Табела бр. 33 – Обољења регистрована у службама за здравствену заштиту жена у 2007. години у општини Нови Бечеј

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести мокраћно-полног система	1	2005	62.02
Фактори који утичу на здравствено стање	2	511	15.81
Компликације трудноће, рађања, бабиња	3	319	9.87
Тумори	4	216	6.68
Инфективне и паразитарне болести	5	48	1.48
Остала оболења	6	134	4.14
Укупно		3233	100.00

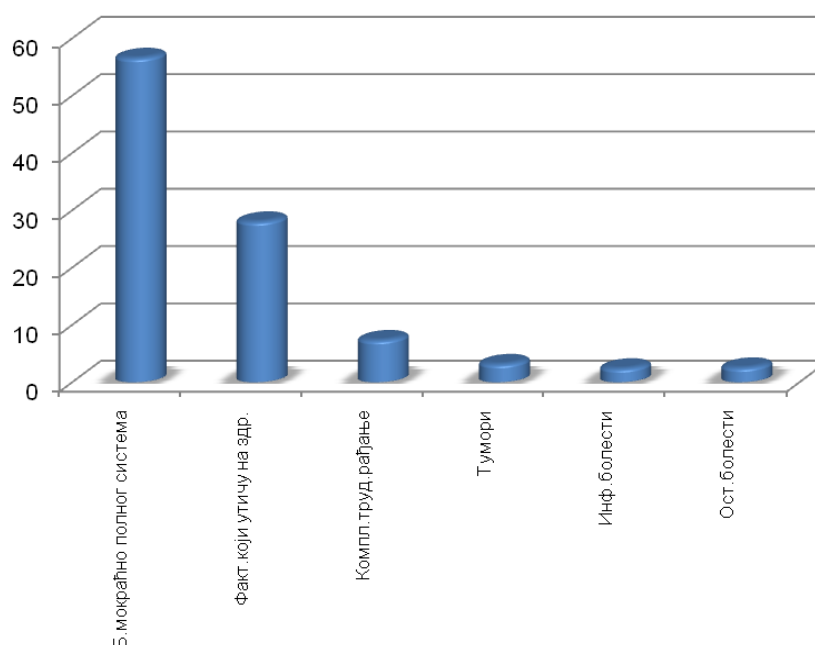
Табела бр. 34 – Обољења регистрована у службама за здравствену заштиту жена у 2007. години у општини Сечањ

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести мокраћно-полног система	1	661	68.00
Фактори који утичу на здравствено стање	2	196	20.16
Инфективне и паразитарне болести	3	29	2.98
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	4	27	2.78
Болести система крвотока	5	25	2.57
Остала оболења	6	34	3.50
Укупно		972	100.00

Табела бр. 34 Обољења регистрована у службама за здравствену заштиту жена у Средњебанатском округу у 2007. години

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број дијагноза	процентуална заступљеност
Болести мокраћно-полног система	1	12316	56.57
Фактори који утичу на здравствено стање	2	6100	28.02
Компликације трудноће, рађања, бабиња	3	1597	7.33
Тумори	4	685	3.15
Инфективне и паразитарне болести	5	521	2.39
Остала оболења	6	553	2.54
Укупно		21772	100.00

Графикон бр. 7 Оболевања у службама за заштиту жена Средњебанатског округа у 2007. године

Регистровање оболевања у болничким установама у 2007 години

У болничким установама лечи се углавном становништво Средњебанатског округа. Оболевања пацијената регистрована у овим установама даје најприближнију слику о патологији становништва овог округа. Ради се о тежим случајевима оболелих који су за стационарно лечење, свих узрасних група и широким спектром услуга које ове болнице обезбеђују.

Уз остале индикаторе, регистровање оболевање у овим установама има несумњив значај за праћење здравственог стања становништва и за његову здравствену заштиту.

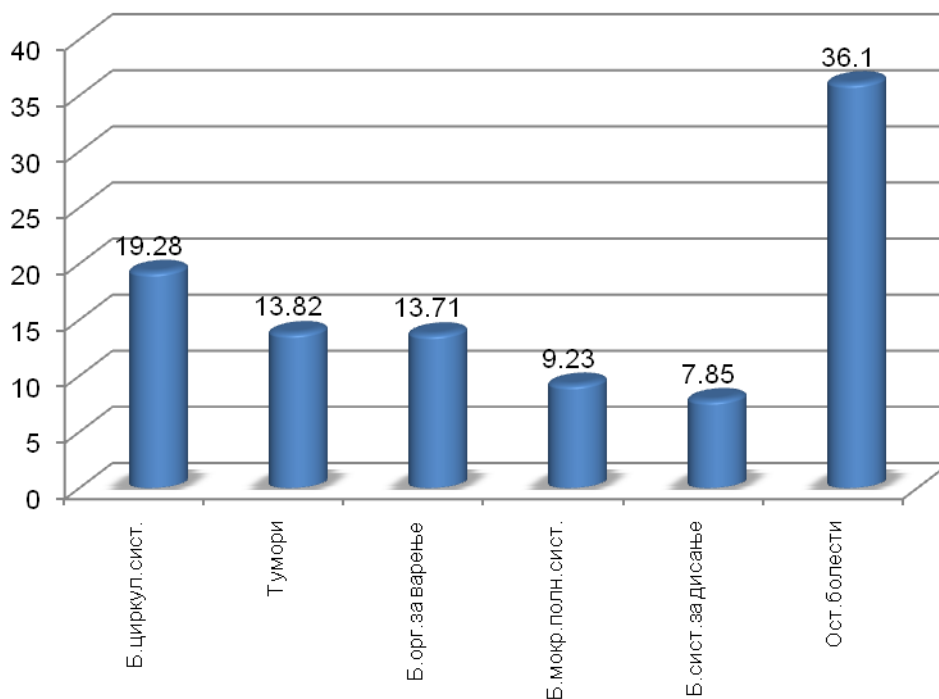
Општа болница, у складу са својом наменом, има широку структуру регистрованих оболења. Специјалне болнице се баве одређене патологијом становништва, па је и регистрован ужи спектар оболења.

Регистрована оболења све три болнице приказане су у табелама 35, 36 и 37.

Табела бр. 35 Регистрована оболења у општој болници „Ђорђе Јоановић“ Зрењанин 2007. године

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број случајева	процентуална заступљеност
Болести система крвотока	1	3177	19.28
Тумори	2	2276	13.82
Болести органа за варење	3	2258	13.71
Болести мокраћно-полног система	4	1520	9.23
Болести система за дисање	5	1294	7.85
Остала оболења	6	5948	36.10
Укупно		16473	100

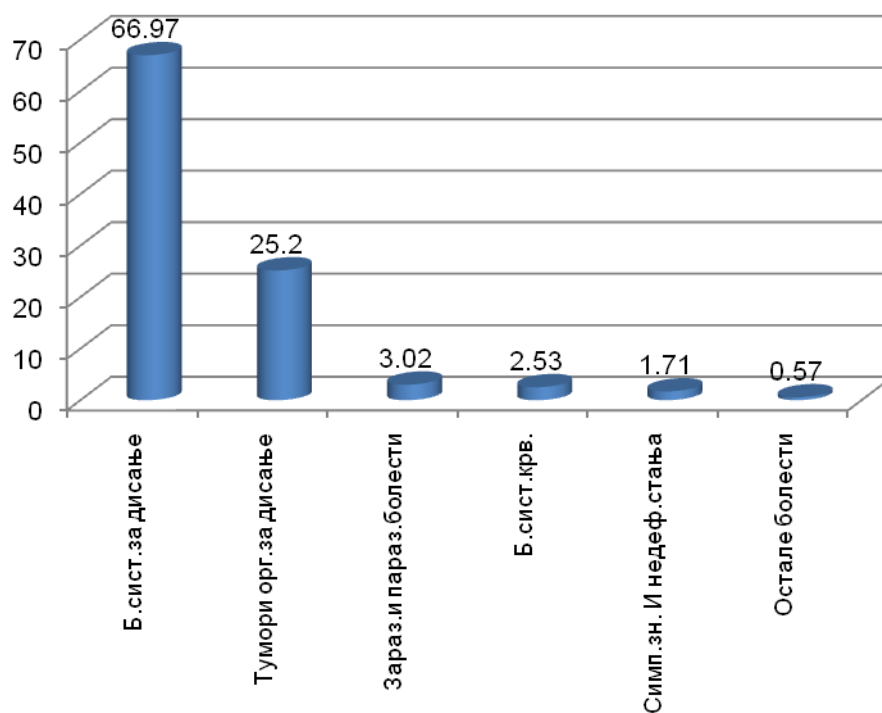
Графикон бр. 8 Регистрована оболења у општој болници „Др Ђорђе Јоановић“ 2007. године

Табела бр. 36 Регистрована оболења у Специјалној болници за плућне болести «Др Васа Савић» Зрењанин, 2007. године

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број случајева	процентуална заступљеност
Болести система за дисање	1	821	66.97
Тумори органа за дисање	2	309	25.20
Заразне и паразитарне болести	3	37	3.02
Болести система крвотока	4	31	2.53
Симптоми, знаци и недовољно дефинисана стања	5	21	1.71
Остала оболења	6	7	0.57
Укупно		1226	100

Графикон бр. 9 Регистрована оболења у плућној болници „Др Васа Савић“ у 2007. години

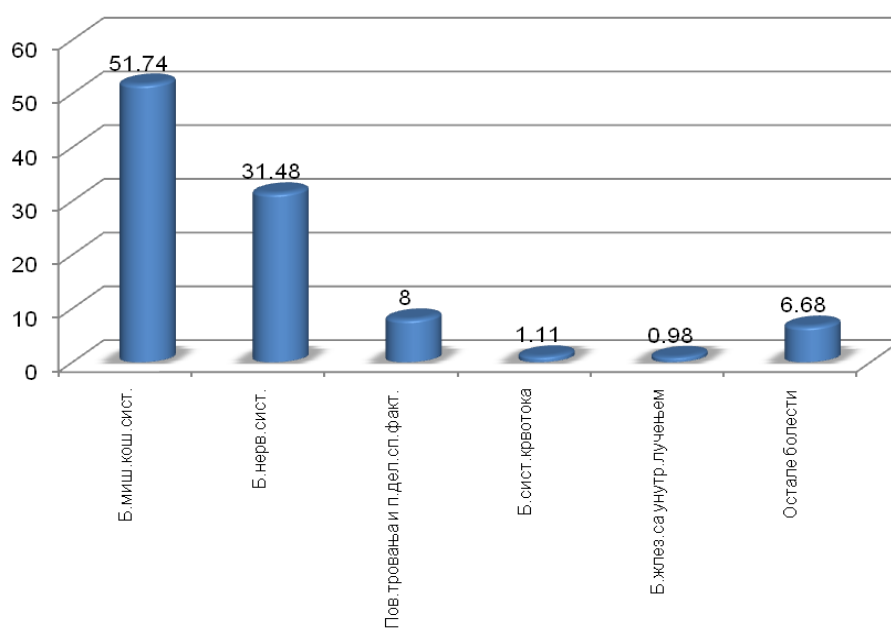

Табела бр. 37 Регистрована обољења у Специјалној болници за физикалну медицину и рехабилитацију "Русанда" у 2007. години

ГРУПА ОБОЉЕЊА	ранг	број случајева	процентуална заступљеност
Болести мишићно-коштаног и везивног ткива	1	3368	51.74
Болести нервног система	2	2049	31.48
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	3	521	8.00
Болести система крвотока	4	72	1.11
Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	5	64	0.98
Остала обољења	6	435	6.68
Укупно		6509	100

Графикон бр. 10 Регистрована обољења у Специјалној болници за физикалну медицину и рехабилитацију бања „ Русанда“ у 2007. години

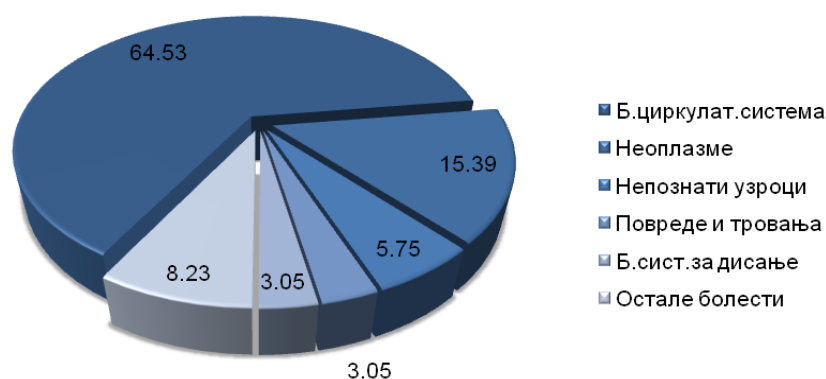

УМИРАЊЕ

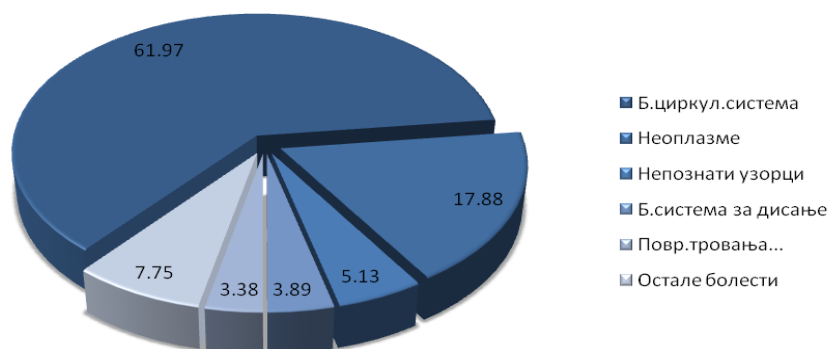
Структура болести од којих умире становништво примерено је старости популације. Становништво Средњебанатског округа је старо, па су водеће дегенеративне болести (болести циркулаторног система, неоплазме...)

Посебно пада у очи трећа категорија - непозната обољења. Тај индикатор је изразито негативан и последица је лошег рада здравствене службе. Структура узрока умирања се више деценија не мења (графикон бр 11 и 12).

Графикон бр. 11 Структура категорија основних узрока смрти у Средњебанатском округу у 2003. год.

Графикон бр. 12 Структура категорија основних узрока смрти у 2007. години

За 2007. годину су приказани претходни подаци - евидентирани умрли у Средњебанатском округу. Грађани овог региона који су умрли ван региона (којих је мали број) накнадно региструје званична статистика.

IV ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

Здравствене установе Средњег Баната основане су у складу са Планом мреже здравствених установа, на основу Закона о здравственој заштити.

Здравствену заштиту у Средњобанатском округу у 2007. години пружале су следеће здравствене установе:

- О.Ј. Дом здравља "Др Бошко Вребалов"
- О.Ј. Општа болница "Ђорђе Јоановић".
- Дом здравља Нови Бечеј
- Дом здравља Житиште
- Дом здравља Сечањ
- Дом здравља Српска Црња
- Завод за јавно здравље Зрењанин
- Апотека Зрењанин
- Специјална болница за плућне болести "Др Васа Савић" Зрењанин
- Специјална болница за физикалну медицину и рехабилитацију "Русанда" Меленци

У прилогу – показатељи обезбеђености, рада и коришћења здравствене за Средњобанатски округ укупно

ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

ОРГАНИЗАЦИЈА

У свакој општини Средњобанатског округа постоји дом здравља, који пружа примарну здравствену заштиту становништву истоимених општина:

- **Дом здравља „Др Бошко Вребалов“ Зрењанин** - становништву општине Зрењанин, коју чине чине град Зрењанин и 22 насељена места са 132051 становником.

Дом здравља је организован у 14 служби: служба опште медицине, служба за здравствену заштиту деце, служба за здравствену заштиту школске деце, служба за здравствену заштиту жена, служба здравствену заштиту и лечење зуба, служба хитне медицинске помоћи, лабораторија, саветовалиште за кардиоваскуларне болести, саветовалиште за дијабетес, поливалентна патронажна служба, диспансер за спортску медицину, центар за превенцију, медицина рада и заједнички послови

- **Дом здравља Нови Бечеј** - становништву општине Нови Бечеј, у којој по попису из 2002. године живи 26924 становника, у насељеним местима Нови Бечеј, Ново Милошево, Бочар и Кумане.

Дом здравља је организован у 13 служби: служба опште медицине, служба за здравствену заштиту деце, служба за здравствену заштиту школске деце, служба за здравствену заштиту жена, АТД, саветовалиште за кардиоваскуларне болести, саветовалиште за дијабетес зубна служба, лабораторија, медицина рада, специјалистичка амбуланта, апотека и заједничка служба.

- **Дом здравља Житиште** - општини Житиште, која по последњем попису има 20399 становника. Општину Житиште чини 12 руралних насеља, а седиште општине је у насељеном месту Житиште, 18 километара удаљеном од града Зрењанина, у ком је лоцирано и седиште дома здравља.

Дом здравља је организован у 11 служби: општа медицина, перманентна служба, медицина рада, заштита деце, школске деце и жена, АТД, диспансер за интерне болести, лабораторија, служба за лечење уста и зуба и фармацеутска служба

Дом здравља Сечањ - општини Сечањ, у којој по попису из 2002. године живи 16377 становника, у насељаним местима Јаша Томић, Крајишник, Сутјеска, Бока, Конак, Неузина и Јарковац и амбуланта у Шурјану и Банатској Дубици.

Дом здравља је организован у 12 служби: служба опште медицине, служба за здравствену заштиту деце, служба за здравствену заштиту школске деце, служба за здравствену заштиту жена, АТД, саветовалиште за кардиоваскуларне болести, саветовалиште за дијабетес зубна служба, лабораторија, неуролошка служба, поливалентна патронажа, апотека и општа служба.

- **Дом здравља Српска Црња** - општини Нова Црња, коју сачињава 6 руралних насеља: Нова Црња, Српска Црња, Александрово, Војвода Степа, Радојево и Тоба и у којој по попису из 2002. године, живи 12705 становника.

Дом здравља је организован у 13 служби : служба опште медицине, служба за здравствену заштиту жена, служба за здравствену заштиту деце, служба за здравствену заштиту школске деце, служба стоматолошке здравствене заштите, лабораторија, РТГ дијагностика, перманентна служба, служба пнеумофтизиологије, служба интерне медицине, апотекарска служба, консултантске службе: офталмологија, ултразвук, ергометрија и неуропсихијатрија и служба заједничких послова.

Фармацеутску здравствену заштиту пружају апотеке, које су у саставу дома здравља, сем у Зрењанину, где је Апотека Зрењанин самостална установа.

ОБЕЗБЕЂЕНОСТ

У установама примарне здравствене заштите Средњебанатског округа у 2007. години било је запослено 1075 радника – 830 здравствених и 245 немедицинских радника.

Табела бр.1 – Запослени у установама примарне здравствене заштите Средњебанатског округа и периоду 2003-2007. године

Укупан број запослених у установама примарне здравствене заштите					
Година	Укупно	Здравствени радници		Немедицински радници	
		Број	%	Број	%
2003	1291	985	76.30	306	23.70
2004	1282	974	75.98	308	24.02
2005	1298	988	76.12	310	23.88
2006	1189	911	76.62	278	23.88
2007	1204	924	76.74	280	23.26

Број запослених радника у здравственим установама у посматраном периоду се смањио за 6.7%.

Табела бр. 2 - Број запослених у установама примарне здравствене заштите Средњебанатског округа

Запослени у установама примарне здравствене заштите					
Општина	Укупно	Здравствени радници		Немедицински радници	
		Број	%	Број	%
Зрењанин	762	593	77.82	169	22.18
Житиште	116	88	75.86	28	24.14
Нови Бечеј	143	111	77.62	32	22.38
Сечањ	109	79	72.48	30	27.52
Нова Црња	74	53	71.62	21	23.38
ОКРУГ	1204	924	76.74	280	23.26

Најповољнији однос медицински-немедицински радници у 2007. имао је Дом здравља „Др Бошко Вребалов“ Зрењанин, а најлошији Дом здравља Сечањ.

Табела бр. 3 – Структура запослених радника у установама примарне здравствене заштите Средњебанатског округа

ВРСТА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ	Укупно запослених	Здравствени радници				Немедицински радници
		укупно	висока сс	виша сс	средња сс	укупно
Дом здравља Зрењанин	633	499	168	15	316	134
Дом здравља Житиште	116	88	25	0	63	28
Дом здравља Нови Бечеј	143	111*	39	3	68	32
Дом здравља Сечањ	109	79	25	0	54	30
Дом здравља Српска Црња	74	53	17	0	36	21
Апотека Зрењанин	129	94	45	1	48	35
УКУПНО	1204	924	319	19	585	280

* 1 здравствени радник са нижом стручном спремом

У примарној здравственој заштити Средњебанатског округа радило је у 2007. години 198 лекара, 60 лекара стоматолога, 54 дипломираних фармацеута, 7 здравствених сарадника и 604 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом, што показује табела бр.4.

Табела бр. 4 – Структура запослених здравствених радника у 2007. години

ВРСТА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ	ЗДРАВСТВЕНИ РАДНИЦИ					
	Укупно	лекари	стоматолози	фармацеути	остали	радници са вишом и средњом стручном спремом
Дом здравља Зрењанин	499	121	41	1	5	331
Дом здравља Житиште	88	20	3	2	0	63
Дом здравља Нови Бечеј	111*	26	7	4	2	71
Дом здравља Сечањ	79	19	5	1	0	54
Дом здравља Српска Црња	53	12	4	1	0	36
Апотека Зрењанин	94	0	0	45	0	49
УКУПНО	924	198	60	54	7	604

Обезбеђеност становника округа Средњи Банат здравственим радницима ПЗЗ у 2007. години дата је је у табели бр. 5 .

Табела бр. 5 - Обезбеђеност становника округа Средњи Банат здравственим радницима ПЗЗ у 2007. години

општина	лекари		стоматолози		фармацеути		здравствени радници са вишом и средњом сс	
	број	број становника на једног	број	број становника на једног	број	број становника на једног	331	399
Зрењанин	121	1091	41	3846	56	2358	63	324
Житиште	20	1020	3	3275	2	10199	71	379
Нови Бечеј	26	1036	7	3176	4	6731	54	303
Сечањ	19	861	5	3474	1	16377	36	353
Нова Црња	12	1059	4	3176	1	12705	555	376
ОКРУГ	198	1053	60	3474	64	3257	331	399

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе (Сл. гласник РС бр. 43/06, установама ПЗЗ недостају одређени здравствени радници, а све имају вишак немедицинског особља

КОРИШЋЕЊЕ И РАД

Показатељ активности примарне здравствене заштите је број прегледа (посета) лекару и стоматологу.

У 2007. години забележено је 1238739 прегледа тј. 5,94 посета по становнику. У односу на претходну годину, број посета је смањен за 30%. Смањен број посета је забележен у свим службама.

Табела бр. 1 - Број посета по службама у периоду 2001-2007. година, изражен на укупан број становника

Година	Предшколска деца	Школска деца	Жене	Општа медицина	Медицина рада	Стоматолог
2002	0.46	0.59	0.18	2.51	0.26	0.51
2003	0.47	0.55	0.18	4.68	0.24	0.54
2004	0.42	0.47	0.17	4.56	0.21	0.51
2005	0,64	0,56	0,23	4,91	0,29	0,60
2006	1.24	1.08	0.32	5.34	0.24	0.32
2007	0.20	0.55	0.26	4.62	0.12	0.18

Оптерећеност лекара/стоматолога посетама важан је показатељ коришћења здравствене заштите. Овај показатељ је приказан по службама.

Табела бр. 2 - Просечан број посета у службама за здравствену заштиту по лекару и стоматологу у Средњебанатском округу у 2007. години

Општина	Просечан број посета у службама за здравствену заштиту по лекару и стоматологу														
	Годишње					На дан*					На сат*				
	Предш.и школс.деца	Жене	Општа медицина	Мед.рада	Стом.	Предш.и школс.деца	Жене	Општа медицина	Мед.рада	Стом.	Предш.и школс.деца	Жене	Општа медицина	Мед.рада	Стом.
Зрењанин	7532	4062	10228	1028	210	27,49	14,82	37,33	3,75	0,77	3,44	1,85	4,67	0,47	0,1
Житиште	3632	3573	7699	3367	1276	13,26	13,04	28,10	12,29	4,66	1,66	1,63	3,51	1,54	0,58
Нови Бечеј	6816	3355	8064	2471	1491	24,88	12,24	29,43	9,02	5,44	3,11	1,53	3,68	1,13	0,68
Сечањ	9904	3050	6668	0	1789	36,15	11,13	24,34	0,00	6,53	4,52	1,39	3,04	0	0,82
Нова Црња	11940	0	8438	0	1663	43,58	0,00	30,80	0,00	6,07	5,45	0	3,85	0	0,76
ОКРУГ	7495	3971	9176	1979	637	27,35	14,49	33,49	7,22	2,32	3,42	1,81	4,19	0,9	0,29

*Узето је да у години има 274 радна дана, тј. 2192. радна часа.

СТАЦИОНАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

ОРГАНИЗАЦИЈА

Стационарну здравствену заштиту у Средњобанатском округу пружају:

- **О.Ј. Општа болница " Ђорђе Јоановић", Здравствени центар Зрењанин**-спроводи специјалистичко-консултативну и стационарну здравствену делатност за становништво Средњобанатског округа, за лица свих узраста, оболелих од разних врста болести и повреда.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа ова установа је у 2007. години располагала са 600 постеља, што је за 32% већи капацитет него у 2006. години, када је њен капацитет био 455 постеља.

Интерно одељење је располагало са 241, хируршко са 194, психијатријско са 42, педијатријско са 38 и гинеколошко-акушерско одељење са 85 постеља.

- **Специјална болница за плућне болести "Др Васа Савић" Зрењанин** – пружа услуге из домена плућних болести:
  - диспанзерско-специјалистичке услуге, становништву општине Зрењанин
  - стационарне за становништво Средњобанатског округа.

Специјална болница свој рад обавља у Диспанзеру за плућне болести и болничким одељењима у Зрењанину и Јаши Томић.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа ова установа је у 2007. години располагала са 160 постеља – 100 у Зрењанину и 60 у Јаши Томић.

- **Специјална болница за физикалну медицину и рехабилитацију "Русанда" Меленци** - својом делатношћу (амбулантне и стационарне услуге) покрива потребе становништва Средњобанатског округа, а делом капацитета потребе становништва целе републике Србије за специјализованом заштитом у области физикалне медицине и рехабилитације.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа ова установа располаже са 300 постеља.

Установа располаже са две специјалистичке амбуланте – у матичном објекту и Зрењанину.

ОБЕЗБЕЂЕНОСТ

Обезбеђеност становништва стационарном здравственом заштитом изражава се кроз:

- обезбеђеност здравственим радницима
- обезбеђеност становништва болничким постељама.

ОБЕЗБЕЂЕНОСТ ЗДРАВСТВЕНИМ РАДНИЦИМА

Сви стационари Средњобанатског округа су лоцирани у општини Зрењанин.

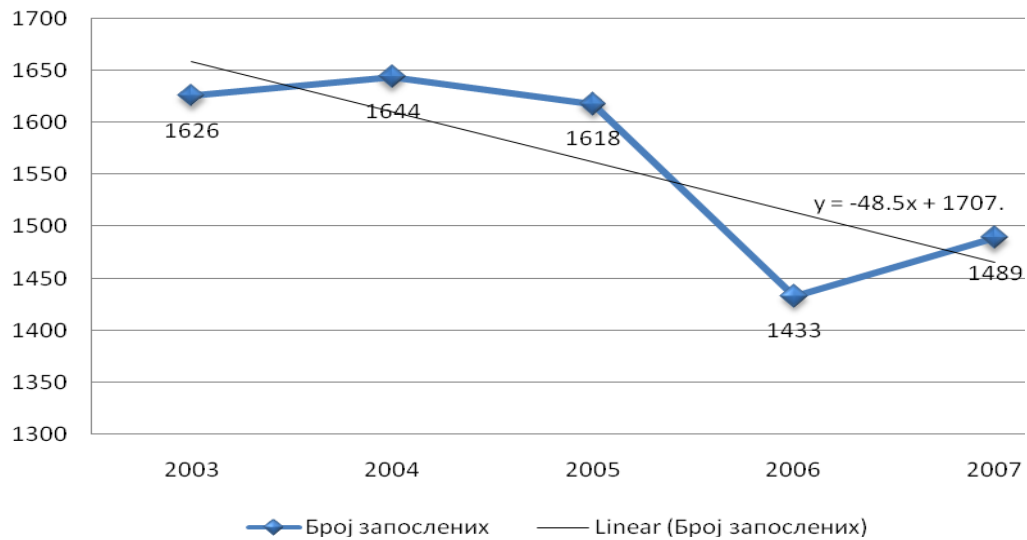
Табела бр. 1 показује кретање броја запослених у стационарним установама 2003-2007. године.

Табела бр. 1 - Број запослених у стационарним здравственим установама Средњобанатског округа

Запослени у стационарним здравственим установама					
Година	Укупно	Здравствени радници		Немедицински радници	
		Број	%	Број	%
2003	1626	1082	66.54	544	33.46
2004	1644	1081	65.75	563	34.25
2005	1618	1064	65.76	554	34.24
2006.	1433	1001	69.85	432	30.15
2007.	1489	1033	69.37	456	30.63

У стационарима је 2007 године било запослено 1489 радника, 4% више него претходне године. Линија тренда показује да је број запослених у опадању.

Запослени у здравственим установама

Структура запослених радника представљена је у табели бр.2

Табела бр. 2 - Запослени радници у стационарним здравственим установама Средњобанатског округа у 2007. години

ВРСТА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ	Укупно запослених	Здравствени радници				Немедицински радници укупно
	у здравству округа	укупно	висока сс	виша сс	средња сс	
Општа болница	1049	771	184	37	550	278
Специјална болница за плућне болести „Др Васа Савић”	149	96	15	7	74	53
Специјална болница за физикалну мед. и реhabилитацију „Русанда”	291	166	22	44	100	125
УКУПНО	1489	1033	221	88	724	456

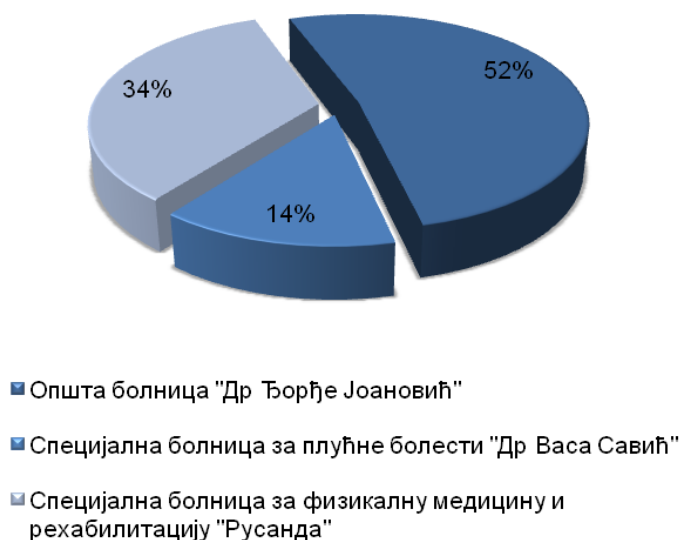
У стационарима Средњобанатског округа радило је у 2007. години 200 лекара, 1 лекар стоматолог, 9 дипломирани фармацеут, 11 здравствених сарадника и 812 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом, што показује табела бр.4.

Табела бр. 4– Структура запослених здравствених радника у стационарним здравственим установама Средњобанатског округа у 2007. години

ВРСТА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ	ЗДРАВСТВЕНИ РАДНИЦИ					
	Укупно	лекари	стоматолози	фармацеути	остали	радници са вишом и средњом стручном спремом
Општа болница	771	167	1	7	9	587
Специјална болница за плућне болести „Др Васа Савић”	96	13	0	2	0	81
Специјална болница за физикалну мед. и рехабилитацију „Русанда”	166	20	0	0	2	144
УКУПНО	1033	200	1	9	11	812

ОБЕЗБЕЂЕНОСТ БОЛНИЧКИМ ПОСТЕЉМА

Број постеља у стационарима Средњебанатског округа је 1060, 14% више него претходне године, јер број постеља у општој болници са 455 порастао на 600.

Број постеља на 1000 становника у специјалним болницама мањи је него у општој болници, због врсте стационара и обољења која третирају. Истовремено, број постеља на једног лекара, тј. здравственог радника са ВСС или ССС већи је, из истог разлога.

УСТАНОВА	Број постеља	Број постеља на 1000 становника	Број постеља на једног лекара	Број постеља на једног здр. радника всс и ссс
Општа болница "Ђорђе Јоановић"	600	2.88	3.59	1.02
Специјална болница за плућне болести "Др Васа Савић"	160	0.77	12.31	2.00
Специјална болница за физикалну медицину и рехабилитацију "Русанда"	300	1.85	19.30	2.68
УКУПНО	1060	5.50	2.80	0.79

КОРИШЋЕЊЕ И РАД

Показатељи активности стационарних установа су број исписаних болесника, дани лечења, просечна дужина лежања и проценат искоришћености постељног фонда (табела бр.6).

Табела бр. 6 - Показатељи активности стационара у 2007. години

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број постеља	Број исписаних болесника	Број дана лежања	Просечна дужина лечења	Просечна заузетост постеља (%)
Општа болница Зрењанин	600	19002	116567	6,13	53,23%
Дечије, педијатрија	38	1549	7384	4,77	53,24%
Гинекологија	85	2882	16980	5,89	54,73%
Хирургија	164	5526	27723	5,02	46,31%
Интерно	241	6916	49524	7,16	56,30%
Офталмологија	13	708	2738	3,87	57,70%
ОРЛ	17	841	4570	5,43	73,65%
Психијатрија	42	580	7648	13,19	49,89%
Специјална болница за плућне болести Зрењанин	160	1117	25731	23,04	44,06%
Специјална болница за рехабилитацију Меленци	300	6665	116653	17,50	106,53%
СРЕДЊЕБАНАТСКИ ОКРУГ	1060	26784	258951	9,67	66,93%

У ДРУГИ ОБЛИЦИ ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ (ПРИВАТНА ПРАКСА)

У Средњебанатском округу у 2007. години било регистровано 14 лекарских ординација (болнице), 25 стоматолошких и 31 апотека, које достављају Извештаје о свом раду Заводу за јавно здравље.

Табела бр. 1 приказује број запослених радника

Табела бр. 1 Структура запослених здравствених радника и приватној здравственој заштити у 2007. години

ВРСТА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ	ЗДРАВСТВЕНИ РАДНИЦИ			
	Укупно	лекари	стоматолози	радници са вишом и средњом стручном спремом
Општина Зрењанин	66	17	24	25
Општина Житиште	2	0	2	0
Општина Нови Бечеј	2	0	2	0
Општина Сечањ	0	0	0	0
Општина Српска Црња	1	1	0	0
УКУПНО	71	18	28	25

Број посета у приватним ординацијама приказан је табели бр. 2

Табела бр. 2 Број пунктова и посета у приватним ординацијама у 2007. години

СЛУЖБА		БРОЈ ПУНКТОВА	БРОЈ ПОСЕТА
ОПШТИНА ЗРЕЊАНИН	ПЕДИЈАТРИЈСКА	3	4617
	ИНТЕРНА	4	2485
	ГИНЕКОЛОШКА	3	2677
	ПУЛМОЛОШКА	1	675
	НЕУРО-ПСИХИЈАТРИЈА	1	977
	РТГ	1	953
ОПШТИНА НОВА ЦРЊА	ОПШТА ПРАКСА	1	175
УКУПНО		13	12559

Број пунктова и посета у приватним стоматолошким ординацијама у 2007. години приказује табела бр. 3, број приватних апотека табела бр. 4

Табела бр. 3 Посете у у приватним стоматолошким ординацијама у 2007. години

СТОМАТОЛОШКА СЛУЖБА		
ОПШТИНА	БРОЈ ПУНКТОВА	БРОЈ ПОСЕТА
ОПШТИНА ЗРЕЊАНИН	21	12138
ОПШТИНА ЖИТИШТЕ	2	684
ОПШТИНА НОВИ БЕЧЕЈ	2	772
УКУПНО	25	13594

Табела бр. 4 Број приватних апотека по и општинама

ПРИВАТНЕ АПОТЕКЕ	
СЛУЖБА	БРОЈ ПУНКТОВА
ОПШТИНА ЗРЕЊАНИН	24
ОПШТИНА ЖИТИШТЕ	3
ОПШТИНА НОВИ БЕЧЕЈ	3
ОПШТИНА НОВА ЦРЊА	1
УКУПНО	31

VI ЕПИДЕМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

ИНЦИДЕНЦИЈА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Током 2007. године Заводу за заштиту здравља Зрењанин пријављено је укупно 4890 случајева заразних болести, уз инциденцију 2345,82. Пораст инциденције током последње две године посматраног периода резултат је промена у начину пријављивања заразних болести – увођење збирних пријава заразних болести код појединих група оболења (табела бр. 1).

Табела бр. 1 Кретање заразних болести у Средњебанатском округу 2003-2007. године

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мрт/100 000
2003.	2379	1141,25	1	0,48
2004.	3659	1755,29	5	2,40
2005.	2671	1281,32	4	1,92
2006.	5890	2825,54	3	1,44
2007.	4890	2345,82	7	3,36

Највиша инциденција акутних заразних болести у 2007. године била је у општинама Сечањ и Нови Бечеј (табела бр. 2).

Табела бр.2 Кретање броја пријављених случајева заразних болести и стопа инциденције (Инц. / 100 000) у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. год.

Година		Општина				
		Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња
2003.	Бр. обол.	1619	194	160	292	114
	Инц/100000	1226,04	720,55	784,35	1782,99	897,28
2004.	Бр. обол.	2277	718	229	173	262
	Инц/100000	1724,60	2666,77	1122,60	1056,36	2062,18
2005.	Бр. обол.	1334	566	264	377	130
	Инц/100000	1010,22	2102,21	1294,18	2302,01	1023,22
2006.	Бр. обол.	3022	723	438	1120	589
	Инц/100000	2288,51	2685,34	2147,16	6838,86	4635,97
2007.	Бр. обол.	2586	886	527	731	260
	Инц/100000	1958,33	3290,74	2583,46	4463,58	2046,44

МОРТАЛИТЕТ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Од заразних болести у 2007. години умрло је 7 особа (табела бр. 3). Смртни случајеви били су последица септичног стања, хив-а и тетануса. Према пребивалишту највећи број умрлих био је са подручја општине Зрењанин – 5 , док је по једно умрло лице од септичног стања имало пребивалиште у општини Нови Бечеј и Сечањ.

Табела бр. 3 Број умрлих и стопе mortalитета према врсти заразних болести у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. године

Обољење	Број умрлих и стопе mortalитета (мт/ 100000)				
	по годинама				
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Morb. HIV	0	0	1 (0,48)	0	1 (0,48)
Menin.bact.	0	1 (0,48)	2 (0,96)	0	0
Meningoen.	0	0	0	0	0
Tetanus	0	0	0	0	1 (0,48)
Septicemia	0	3 (1,44)	0	3 (1,44)	5 (2,40)
Остало	1 (0,48)	1 (0,48)	1 (0,48)	0	0
Укупно	1 (0,48)	5 (2,40)	4 (1,92)	3 (1,44)	7 (3,36)

ЭПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Епидемијско јављање заразних болести током 2007. године регистровано је у три општине у Средњебанатском округу. У општини Житиште забележене су две епидемије и по једна у општинама Нови Бечеј и Сечањ. Највећи број епидемија ширио се контактним путем – укупно три у којима је оболело 31 лице - Hepatitis A virosa. Алиментарним путем се ширила се једна епидемија са 13 оболелих –Trichinellosis (табела бр. 4).

Табела бр. 4 Епидемије заразних и паразитских болести у Средњебанатском округу према путевима ширења у периоду 2003-2007. год.

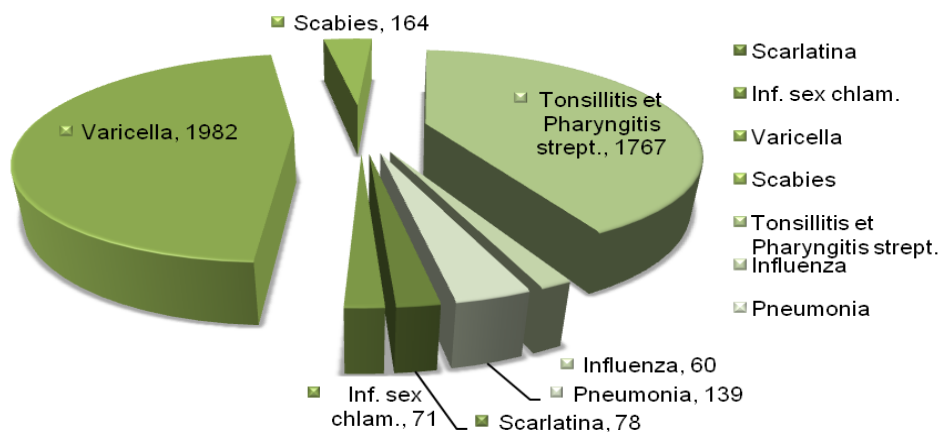
Пут ширења		Година				
		2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Алимент.	бр. епид.	13	2	8	7	1
	бр. обол.	41	7	112*	30	13
Аерогене	бр. епид.	1	0	0	2	0
	бр. обол.	10	0	0	34	0
Контактне	бр. епид.	0	5	0	0	3
	бр. обол.	0	47	0	0	31
Хидричне	бр. епид.	0	0	0	0	0
	бр. обол.	0	0	0	0	0
Интрахоспит.	бр. епид.	0	0	0	0	0
	бр. обол.	0	0	0	0	0
Укупно	бр. епид.	14	7	8	9	4
	бр. обол.	51	54	112*	64	44

*две епидемије Хепатитиса А наставиле су се и у 2006. години

СТРУКТУРА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Највећи број пријављених случајева заразних болести регистрован је путем збирних пријава заразних болести – укупно 87,14 % .

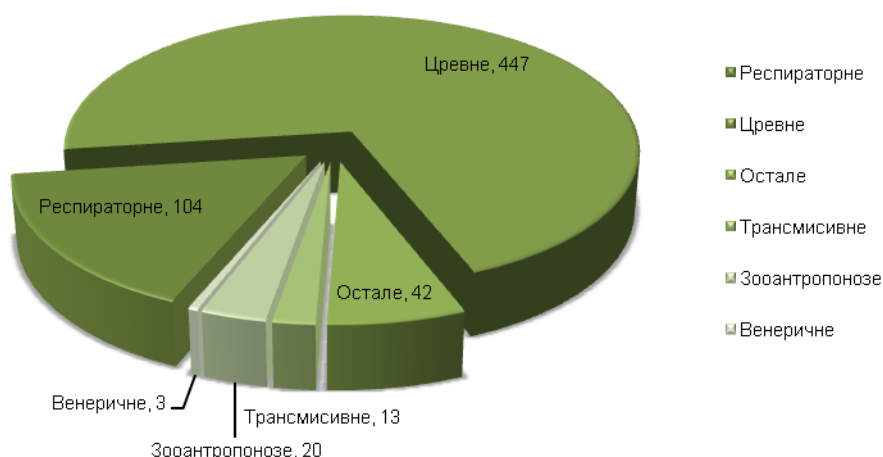
Графикон бр. 1 – Заразне болести у Средњебанатском округу у 2007 години које се пријављују збирним пријавама

Пријављивање заразних болести путем збирних пријава уведено је 2006. године и довело је до значајног пораста регистрованих случајева заразних болести. Овакав начин пријављивања предвиђен је за обољења са већом учесталосту, односно мањим епидемиолошким значајем. Највећи број оболелих чине оболели од варичеле и стрептококне упале ждрела, који заједно представљају 87,98 % оболелих регистрованих збирним пријавама заразних болести (графикон бр. 1).

Појединачним пријавама заразних болести евидентирано је укупно 629 оболелих лица. Највећи број представљају обољења из групе цревних заразних болести (графикон бр. 2).

Графикон бр.2 Структура заразних болести у Средњебанатском округу у 2007.години које се пријављују појединачним пријавама

Посматрајући заразне болести према структури у целини, водећу групу чине и даље обољења из групе респираторних заразних болести. На другом месту по учесталости су цревне заразне болести, а затим следе паразитарна обољења.

Респираторне заразне болести

Респираторне заразне болести у 2007. години представљале су 82,33 % свих пријављених заразних болести у Средњебанатском округу. Увођење збирног начина пријављивања за поједине заразне болести довело је до потпунијег пријављивања. Како су новим начином пријављивања заразних болести највећим делом обухваћене респираторне заразне болести, евидентан је пораст удела заразних болести из ове групе у укупном броју регистрованих обољења. У 2007. години регистрован је 1 смртни исход као последица респираторног обољења и то менингоконе сепсе (табела бр. 5).

Табела бр. 5 Кретање респираторних заразних болести у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. године

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100 000
2003.	1557	746,92	1	0,48
2004.	2128	1020,84	2	0,96
2005.	1835	880,28	3	1,44
2006.	4660	2235,48	0	0
2007.	4026	1931,34	1	0,48

Највећи број пријављених случајева респираторних заразних болести представља варицела, која чини 49,32 % свих респираторних заразних болести. По учесталости затим следе стрептококна упала ждрела и крајника, вирусна и бактеријска упала плућа и шарлах. Када је реч о болестима које се могу превенирати вакцинацијом, пријављен је један случај морбила, а оболела је одрасла особа као део епидемије морбила у Војводини (табела бр. 6).

Табела бр. 6 Учесталост појединих респираторних обољења у Средњебанатском округу у 2007. години

Обољење	Број оболелих по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Varicella	1478	309	70	87	42	1990
Tons. et Pharyngitis	404	330	347	533	155	1767
Scarlatina	61	10	1	6	0	78
Pneumonia	94	13	28	1	3	139
Tuberculosis	15	8	10	2	0	35
Mononucleosis inf.	53	0	2	2	1	58

Табела бр. 6 Учесталост појединих респираторних обољења у Средњебанатском округу у 2007. години

Обољење	Инц/100 000 по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Varicella	1119,26	1147,67	343,15	531,27	330,59	954,64
Tons. et Pharyngitis	305,94	1225,67	1701,06	533	1219,99	847,66
Scarlatina	46,19	37,14	4,90	3254,56	0	37,42
Pneumonia	71,18	48,28	137,26	6,11	23,61	66,68
Tuberculosis	11,36	29,71	49,02	12,21	0	16,79
Mononucleosis inf.	40,14	0	9,80	12,21	7,87	27,82

Цревне заразне болести

У структури заразних болести цревне заразне болести заузимају друго место, а пријављени број оболелих из ове групе одговара просечним вредностима регистрованим у петогодишњем интервалу (табела бр. 7).

Табела бр. 7 Кретање цревних заразних болести у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. године

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мрт/100 000
2003.	366	175,58	0	0
2004.	449	215,39	0	0
2005.	559	268,16	0	0
2006.	821	393,85	0	0
2007.	447	214,43	0	0

Највећи број пријављених случајева из ове групе представља акутни заразни пролив и желудачно-цревно запаљење заразног порекла. На другом месту по учесталости су бактеријске цревне инфекције, а на трећем хепатитис А. Током 2007. године регистроване су 3 епидемије цревних заразних болести и то 3 епидемије хепатитиса А у општинама Нови Бечеј (12 оболелих лица), Сечањ (11 оболелих) и Житиште (8 оболелих). Епидемиолошка ситуација у погледу бациларне дизентерије је повољна. Регистрована су укупно 4 појединачна случаја ове болести (табела бр. 8).

Табела бр. 8 Учесталост појединих цревних заразних болести у Средњебанатском округу у 2007. години

Обољење	Број оболелих по општинама					
	Зрењан ин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Diarrhoea et Gastroent.	123	30	4	48	5	210
Infectio int. bacterialis	87	8	3	7	8	113
Enteritis Salmonellosa	39	8	3	5	1	56
Hepatitis A	6	15	12	17	3	53
Dysentaria bacillaris	2	0	0	1	1	4

Обољење	Инц/100 000 по општинама					
	Зрењан ин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Diarrhoea et Gastroent.	93,14	111,42	19,61	293,09	39,35	100,74
Infectio int. bacterialis	65,88	29,71	14,71	42,74	62,68	54,21
Enteritis Salmonellosa	29,53	29,71	14,71	30,53	7,87	26,86
Hepatitis A	4,54	55,71	58,83	103,80	23,61	25,43
Dysentaria bacillaris	1,51	0	0	6,11	7,87	1,92

Паразитарне заразне болести

Пораст броја оболелих из ове групе резултат је промена у начину пријављивања заразних болести – увођења збирног начина пријављивања (табела бр. 9).

Табела бр. 9 Кретање паразитарних заразних болести у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. године

Година	Број оболелих	Инц/100 000
2003.	155	74,36
2004.	597	286,39
2005.	196	94,02
2006.	277	132,88
2007.	164	78,67

Током 2007. године укупно је пријављено 164 оболелих од шуге. Није регистровано епидемијско јављање ове болести. Највеће вредности инциденције присутне су у општинама Нова Црња и Нови Бечеј (табела бр. 10).

Табела бр. 10 Учесталост шуге у Средњебанатском округу у 2007.

Обољење	Број оболелих по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Scabies	78	31	15	16	24	164

Обољење	Инц/100 000 по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Scabies	59,06	115,14	73,53	97,69	188,90	78,67

Остале заразне болести

Пад инциденције у овој групи заразних болести, након 2004. године, резултат је нових законских прописа, по којима се херпес зостер и црвени ветар, више не пријављују. Смртни исходи – 5 последица су септичног стања – 4 и ХИВ инфекције -1 (табела бр. 11).

Табела бр. 11 Кретање осталих заразних болести у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. године

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100 000
2003.	274	131,44	0	0
2004.	423	202,92	3	1,44
2005.	32	15,35	1	0,48
2006.	34	16,31	3	1,44
2007.	42	20,15	5	2,40

Највећи епидемиолошки значај имају парентерални хепатитиси и инфекције вирусом хив-а. У 2007. регистровано је 9 случајева акутног и 3 хроничног хепатитиса Б. Такође, регистрована је и 1 случај акутног и 10 оболелих лица од хроничног хепатитиса Ц. Такође, пријављен је и 1 случај инфекције хив вирусом (табела бр. 12).

Табела бр. 12 Учесталост осталих заразних болести у Средњебанатском округу у 2007. години

Обољење	Број оболелих по општинама					
	Зрењанин	Н.Бечеј	Житиште	Сечањ	Н.Црња	Округ
Septicaemia	14	2	1	1	1	19
Hepatitis B ac.	5	2	1	1	0	9
Hepatitis B chr.	2	1	0	0	0	3
Hepatitis C ac.	1	0	0	0	0	1
Hepatitis C chr.	10	0	0	0	0	10
AIDS	1	0	0	0	0	1

Обољење	Инц/100 000 по општинама					
	Зрењанин	Н.Бечеј	Житиште	Сечањ	Н.Црња	Округ
Septicaemia	10,60	7,43	4,09	6,11	7,87	9,11
Hepatitis B ac.	3,78	7,43	4,09	6,11	0	4,32
Hepatitis B chr.	1,51	3,71	0	0	0	1,44
Hepatitis C ac.	0,75	0	0	0	0	0,48
Hepatitis C chr.	7,57	0	0	0	0	4,80
AIDS	0,75	0	0	0	0	0,48

Зоонозе

Обољења из ове групе заразних болести показују мале осцилације броја оболелих. Регистровани смртни исход у 2007. години последица је тетануса (табела бр. 12) .

Табела бр. 13 Кретање зооноза у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. Године

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100 000
2003.	20	9,59	0	0
2004.	16	7,68	0	0
2005.	20	9,59	0	0
2006.	39	18,71	0	0
2007.	20	9,59	1	0,48

Особе оболеле од трихинелозе чине највећи број оболелих у овој групи заразних болести, а резултат су појаве овог обољења у епидемијској форми (табела бр. 14).

Табела бр. 14 Учесталост појединих зооноза у Средњебанатском округу у 2007.г.

Обољење	Број оболелих по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Trichinellosis	0	0	13	0	0	13
Leptospirosis	3	0	0	0	0	3
Tetanus alius	2	0	0	0	0	2

Обољење	Инц/100 000 по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Trichinellosis	0	0	36,73	0	0	6,24
Leptospirosis	2,27	0	0	0	0	1,44
Tetanus alius	1,51	0	0	0	0	0,96

Трансмисивне заразне болести

Број оболелих од трансмисивних болести показује пораст, а последица је потпунијег пријављивања и дијагностике највећим делом лајмске болести. У групи трансмисивних заразних болести регистровано је 13 случајева лајмске болести (табела бр. 15).

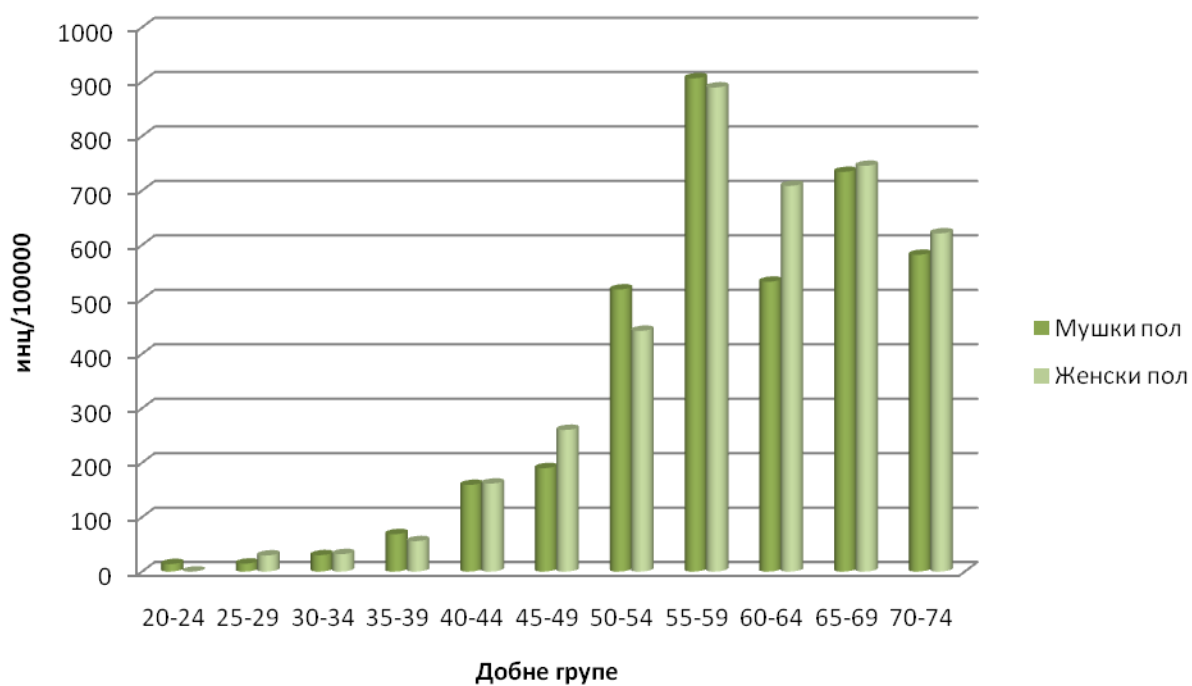
Табела бр. 15 Кретање трансмисивних заразних болести у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. године

Година	Број оболелих	Инц/100 000
2003.	0	0
2004.	3	1,44
2005.	2	0,96
2006.	5	2,40
2007.	13	6,24

Инциденција лајмске болести виша је у сеоским среднима, а највеће вредности присутне су у општини Нова Црња – 23,61 (табела бр. 16).

Табела бр. 16 Учесталост Лајмске болести у Средњебанатском округу у 2007.г.

Обољење	Број оболелих Инц/100 000 по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
M. Lyme	7	0	2	1	3	13
	5,30	0	9,80	6,11	23,61	6,24

Венеричне заразне болести

У групи венеричних заразних болести у 2007. години пријављен је 71 случај гениталне хламидијазе, које је најбројније обољење из ове групе заразних болести. Потпунијој регистрацији оболелих допринео је прелазак на пријављивање путем збирних пријава заразних болести. Такође, регистрована су и два лица оболела од сифилиса и један случај гонококне инфекције (табела бр. 17).

Табела бр. 17 Кретање венеричних заразних болести у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. године

Година	Број оболелих	Инц/100 000
2003.	7	3,36
2004.	43	20,63
2005.	25	11,99
2006.	56	26,86
2007.	74	35,50

Највеће вредности гениталне хламидијазе регистроване су у општинама Зрењанин и Нови Бечеј (табела бр. 18).

Табела бр. 18 Учесталост гениталне хламидијазе у Средњебанатском округу у 2007. години

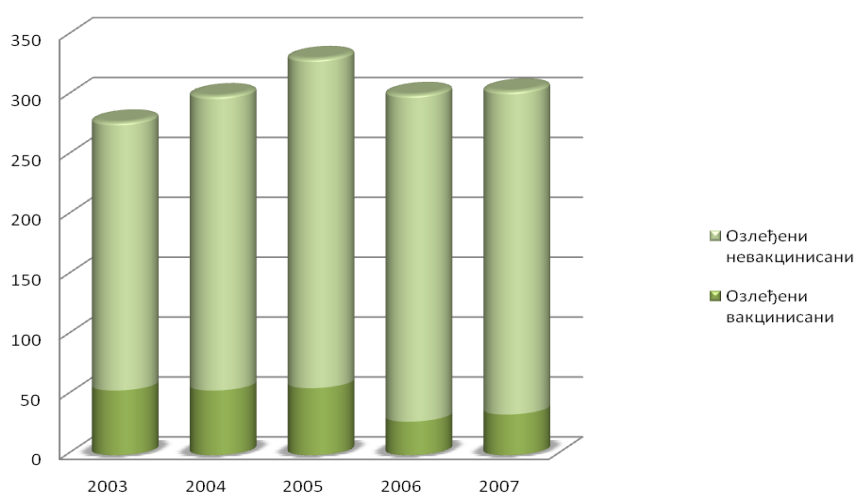
Обољење	Број оболелих Инц/100 000 по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Infectio sex. Chlam.	61	8	2	0	0	71
	46,19	29,71	9,80	0	0	34,06

ИМУНОПРОФИЛАКСА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Антирабична заштита

У току 2007. године служби епидемиологије, Завода у Зрењанину, укупно се обратило 304 лица озлеђених од животиња. Од тог броја комплетан антирабични третман спроведен је код 34 особе, или код 11,18 % озлеђених. Највећи број озледа нанет је од стране паса непознатог власника (графикон 3; табела бр. 19).

Графикон бр. 3 – Озлеђени од животиња и вакцинисани против беснила у Средњебанатском округу у периоду 2003-2007. година

Највећи број озлеђених и антирабично третираних лица је са подручја општине Зрењанин (табела бр. 19).

Табела бр. 19 Кретање броја озлеђених и вакцинисаних против беснила у Средњебанатском округу у 2007. години

	Општина				
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња
Бр. озлеђених	250	23	7	6	18
Бр. вакцинисаних	31	2	1	0	0

Обавезне систематске имунизације

Спровођење програма обавезних имунизација било је успешно. Постигнут је висок обухват обвезника на нивоу округа. Обухват испод препорученог нивоа у појединим општинама присутан је само код вакцина увозног порекла, а као резултат потешкоћа у набавци (табела бр. 20). Успешност у спровођењу Програма обавезних имунизација лица одређеног узраста огледа се и у броју регистрованих вакцинабилних болести. Од свих болести које се могу превенирати вакцинацијом током 2007. године пријављен је само један случај морбила.

Табела бр. 20 Спровођење програма обавезних имунизација у Средњебанатском округу по општинама

Вакцина		Процент имунизованих обвезника по општинама					
		Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
ПОЛИО	вакц.	100	100	98,63	98,00	99,00	99,71
	рев. I	92,55	88,18	99,71	100	100	93,92
	рев. II	100	95,21	98,85	95,00	100	99,01
	рев. II	93,98	94,09	99,60	100	98,00	95,36
ДИ-ТЕ-ПЕР	вакц.	100	100	98,63	98,00	99,00	99,71
	рев.	92,13	88,18	99,71	100	100	93,40
ДИ-ТЕ	рев.	98,49	95,21	98,85	95,00	100	98,01
ДИ-ТЕ п. ад	рев.	93,71	94,09	99,60	100	98,00	95,07
ММР	вакц.	100	98,75	98,63	100	92	99,23
	рев. 7 год.	100	96,65	98,85	0	100	92,08
	рев. 12 г.	47,02	83,75	100	100	100	66,26
ТУБЕРКУЛ.	вакц.	99,33	100	98,51	98,00	100	99,30
ХЕПАТИТИС Б	вакц. 1г.	100	92,11	98,63	98,00	99,00	98,58
	вакц. 12г.	100	93,75	100	100	100	99,14
Хиб	вакц	66,25	43,02	99,35	92,00	99,00	64,55

VII ХРОНИЧНЕ НЕЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

Хроничне незаразне болести су водећи узроци морбидитета и морталитета. У складу са њиховим значајем и законском регулативом из ове области Центар за контролу и превенцију заразних болести формирао је три регистра у циљу праћења ових болести – Регистар за малигне болести, Регистар за акутни коронарни синдром и Регистар за шећерну болест.

АКУТНИ КОРОНАРНИ СИНДРОМ

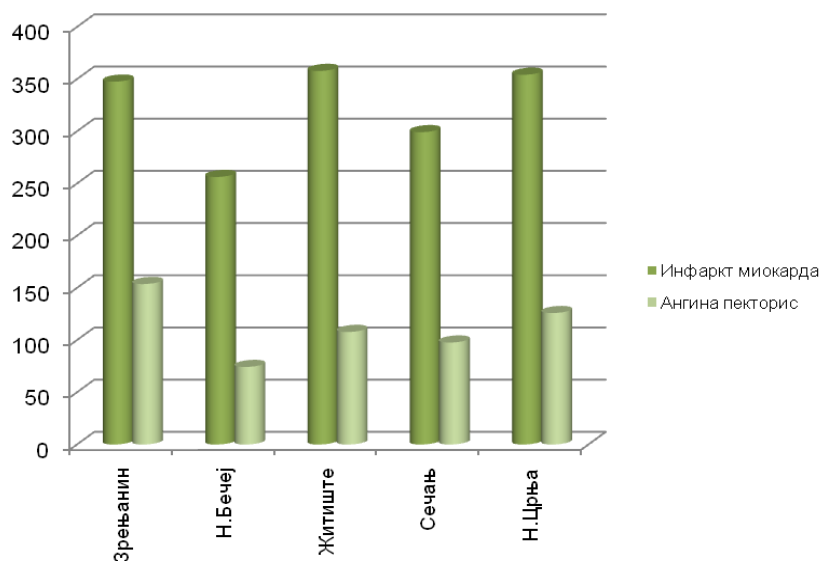
Током 2007. године регистрован је укупно 961 случај акутног коронарног синдрома (инфаркт миокарда и нестабилна ангина пекторис). Највећи број пријављених случајева – 695 , или 72,32 % чине особе оболеле од инфаркта миокарда (табела бр. 21).

Табела бр. 21 Учесталост Акутног коронарног синдрома у Средњебанатском округу у 2007. години

Обољење	Број оболелих по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Инфаркт миокарда	459	69	73	49	45	695
Ангина пекторис	203	20	22	16	5	266
Укупно	662	79	95	65	50	961

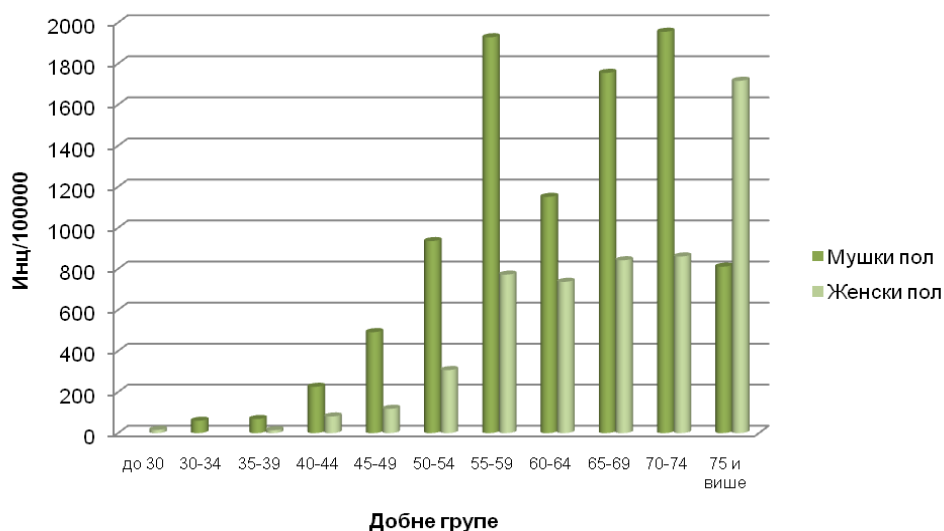
Инциденција инфаркта миокарда (Инц/100 000) кретала се од 357,86 у општини Житиште до 256,28 у општини Нови Бечеј. Највише вредности ангине пекторис регистроване су у општини Зрењанин – 153,73, а најниже у општини Нови Бечеј – 74,28 (графикон бр. 4).

Графикон бр. 4 – Инциденција Акутног коронарног синдрома у Средњебанатском округу у 2007. години

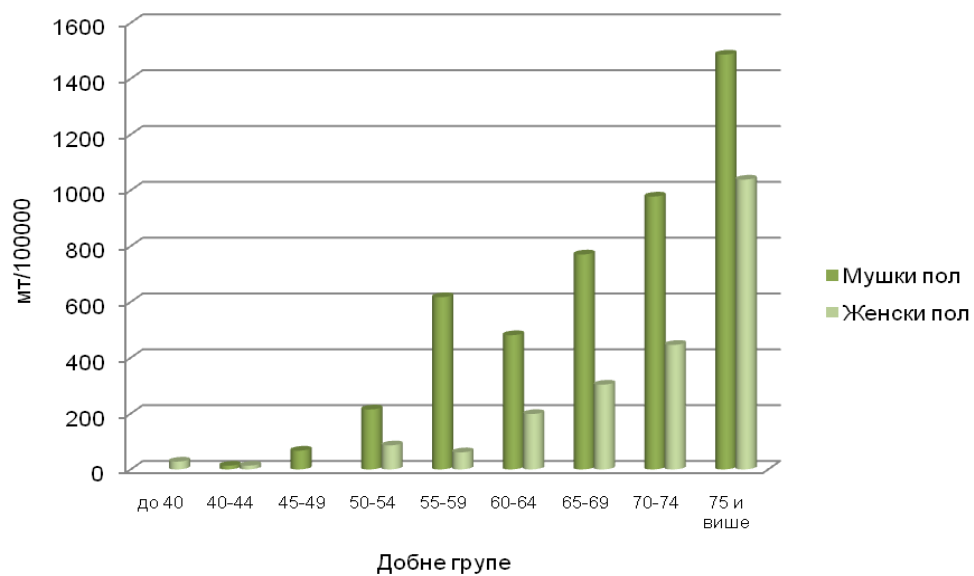
Од укупног броја пријављених 581, или 60,45 % представљају особе мушког пола. Број оболелих расте са узрастом, а максималне вредности инциденције за мушки пол су у након 55 године живота. Инциденција код особа женског пола нижа је у свим добним групама, осим у најстаријој (графикон бр. 5).

Графикон бр. 5 – Узрастно-специфичне стопе инциденције Акутног коронарног синдрома у Средњебанатском округу у 2007. години

Од укупно 376 умрлих особа од акутног коронарног синдрома 223 (59,31 %) су мушког пола. Морталитет мушкараца виши је од морталитета жена у свим добним групама (графикон бр. 6).

Графикон бр. 6 – Узрастно-специфичне стопе морталитета Акутног коронарног синдрома у Средњебанатском округу у 2007.години

ШЕЋЕРНА БОЛЕСТ

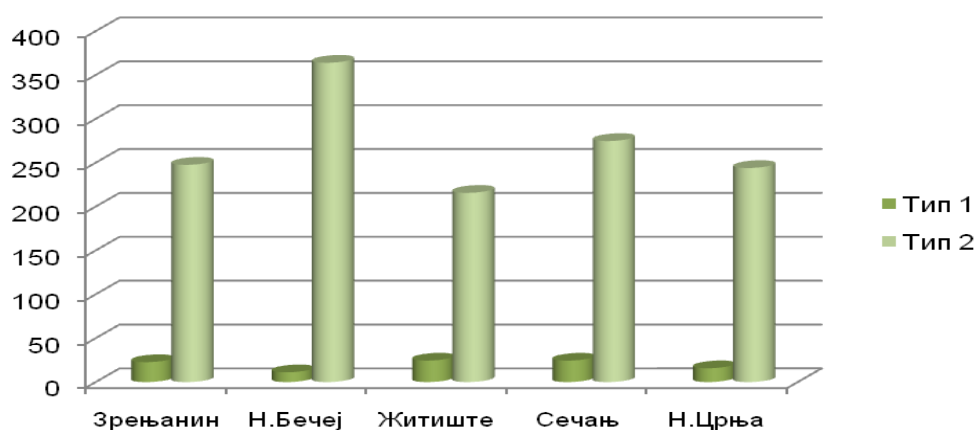
У току 2007. године пријављено је укупно 589 новооболелих особа од шећерне болести. Највећи број пријављених случајева чине особе оболеле од типа 2 шећерне болести – укупно 545 , или 92,53 % (табела бр. 22).

Табела бр. 22 Учесталост шећерне болести у Средњебанатском округу у 2007. години

Шећерна болест	Број оболелих по општинама					
	Зрењанин	Н. Бечеј	Житиште	Сечањ	Н. Црња	Округ
Тип 1	30	3	5	4	2	44
Тип 2	327	98	44	45	31	545
Укупно	357	101	49	49	33	589

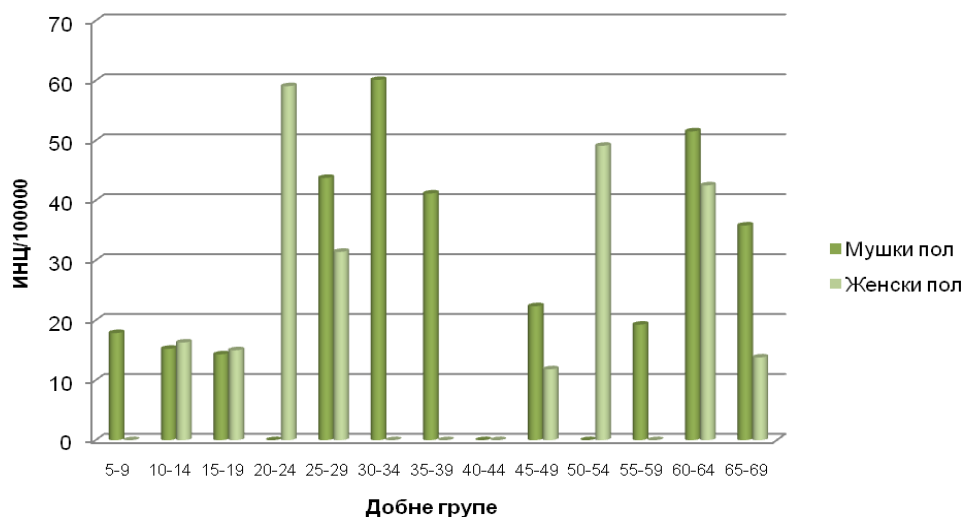
Највеће вредности инциденције (Инц/100 000) регистроване су у општини Нови Бечеј – 363,99 за тип 2, односно у општини Житиште – 24,51 за тип 1 (графикон бр. 7).

Графикон бр. 7 – Инциденција Шећерне болести у Средњебанатском округу у 2007.години

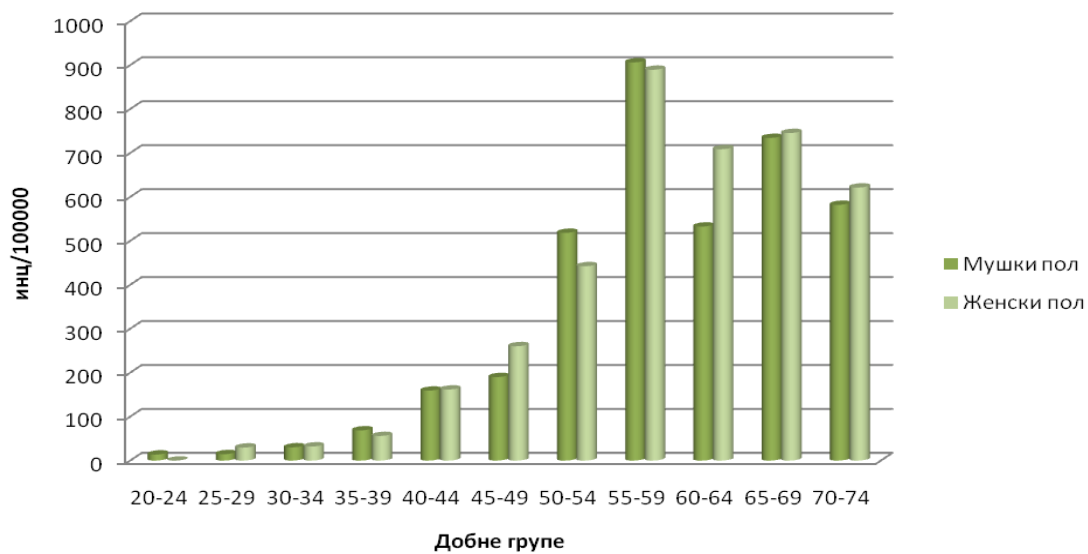
У погледу дистрибуције оболелих према полу постоје мале разлике у учесталости ове болести код мушког 45,66 % и женског пола 54,34 %. Највећи број оболелих од шећерне болести типа 1 присутан је у узрасту до 34 године старости (графикон бр. 8).

Графикон бр. 8 - Узрастно-специфичне стопе инциденције Шећерне болести – тип у Средњебанатском округу у 2007.години

Број оболелих од шећерне болести тип 2 расте са узрастом, уз максималне вредности у узрасту од 55-59 година. Не постоје значајне разлике у инциденцији посматрано по полу и старости (графикон бр. 9).

Графикон бр. 9 – Узрастно-специфичне стопе инциденције Шећерне болести - тип 2 у Средњебанатском округу у 2007.години

МАЛИГНЕ НЕОПЛАЗМЕ У 2006.ГОДИНИ

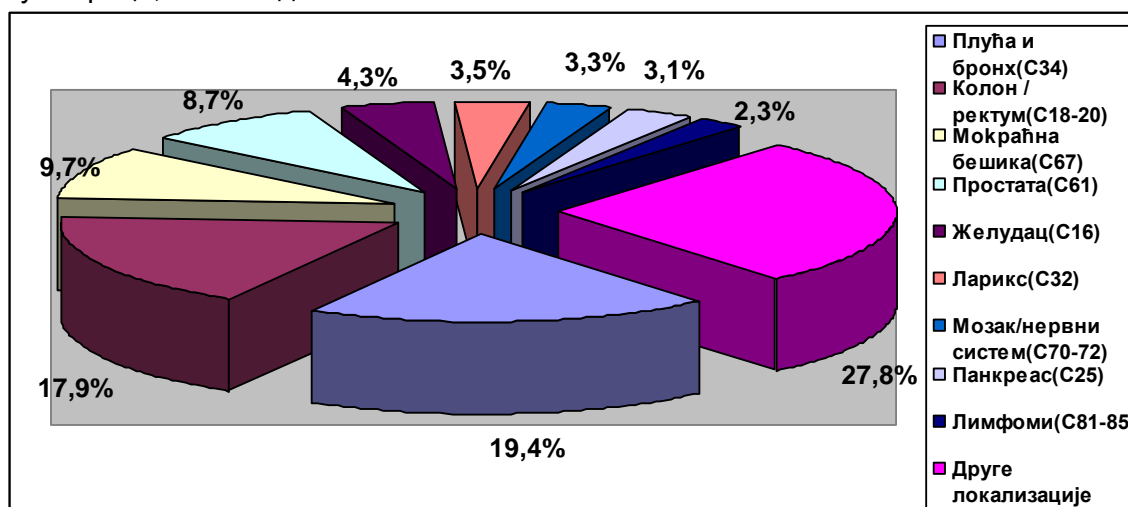
У регистару за малигне неоплазме Средњебанатског округа у 2006. години, регистровано је 1021 особа оболела од малигних неоплазми од чега у мушкој популацији 559 оболелих особа или 54,75%, док је у женској популацији регистровано 462 случаја оболевања или 45,25%.

Према подацима прикупљеним у Завода за јавно здравље Зрењанин, на основу ДЕМ-2 листића, у 2006.години евидентирано је 595 смртних случајева од малигних неоплазми, од чега 346 смртна случаја у мушкој популацији или 58,15% и 249 смртна случаја у женској популацији или 41,85%.

1. МАЛИГНЕ НЕОПЛАЗМЕ КОД МУШКАРАЦА

1.1 Инциденција малигних неоплазми код мушкараца

Графикон бр. 1 Водеће локализације у оболевању од малигних неоплазми код мушкараца, 2006. година

У структури оболелих, од малигних неоплазми по локализацији, код мушкараца карцином плућа се налази на првом месту са учешћем од 19,4%. Високо учешће у структури оболелих од малигних неоплазми имају карцином колоректума-17,9%, мокраћне бешике-9,7% , као и простате-8,7% (графикон.1).

Табела бр. 1 Број новооболелих случајева од малигних неоплазми према водећим локализацијама и општинама, мушкарци, 2006. године

Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Плућа и бронх	106	63	18	11	6	6
Колон и ректум	88	58	9	13	5	3
Мокраћна бешика	47	24	6	3	5	9
Простата	43	25	6	7	3	2
Желудац	22	20	2	0	0	0
Ларинкс	17	12	3	1	0	1
Мозак и нервни систем	16	13	1	1	0	1
Панкреас	15	10	4	0	1	0
Лимфоми	11	7	2	0	1	1
Друге локализације	194	144	18	19	10	5
Све локализације	559	376	69	55	31	28
Све локалитације без коже	473	312	63	48	25	25

У структури оболелих од малигних неоплазми код мушкараца у Средњебанатском округу, као и по општинама, предњачи карцином плућа и бронха.

Табела бр. 2 Стопе инциденције од малигних неоплазми на 100.000 становника према водећим локализацијама и општинама, мушкарци, 2006. година

Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Плућа и бронх	108,8	101,2	143,4	139,8	78,3	105,2
Колон и ректум	90,4	93,1	71,7	139,8	65,3	52,6
Мокраћна бешика	48,3	38,5	47,8	32,3	65,3	157,7
Простата	44,1	40,1	47,9	75,3	39,2	35,1
Желудац	22,6	32,1	15,9	0	0	0
Ларинкс	17,5	19,3	23,9	10,8	0	17,5
Мозак и нервни систем	16,4	20,9	8,0	10,8	0	17,5
Панкреас	15,4	16,1	31,9	0	13,1	0
Лимфоми	11,3	11,2	15,9	0	13,1	17,5
Друге локализације	199,1	231,6	143,3	182,6	130,5	87,6
Све локализације	573,9	603,7	549,7	591,4	404,8	490,7
Све локалитације без коже	485,6	501,0	501,9	516,1	326,4	438,1

Стопа инциденције малигни неоплазми код мушкараца износи 573,9 оболелих мушкараца на 100.000, а највише вредности инциденције региструју се у општини Зрењанин, а најниже у општини Сечањ (табела 2.).

Табела бр. 3 Стандардизоване стопе инциденције од малигних неоплазми на 100.000 становника према водећим локализацијама и општинама, мушкарци, 2006. година

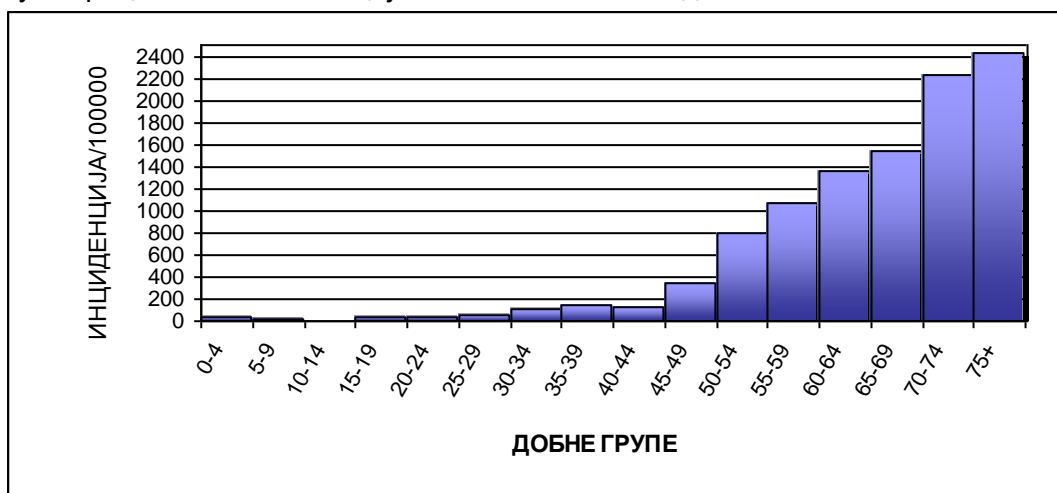
Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Плућа и бронх	49,3	62,0	69,6	43,6	51,3	53,0
Колон и ректум	51,2	54,7	44,3	64,9	37,9	27,3
Мокраћна бешика	27,6	22,6	30,5	14,6	33,0	74,5
Простата	22,8	21,6	22,7	36,9	14,3	24,3
Желудац	12,4	18,7	3,8	0	0	0
Ларинкс	9,8	10,5	13,8	10,4	0	7,1
Мозак и нервни систем	13,2	16,6	4,1	8,9	0	20,8
Панкреас	7,2	8,7	15,7	0	7,5	0
Лимфоми	9,4	10,4	14,6	0	4,5	6,3
Друге локализације	135,5	150,0	84,1	100,6	81,9	44,6
Све локализације	337,3	375,1	303,2	279,9	230,4	257,9
Све локалитације без коже	288,0	314,5	275,9	252,9	196,5	230,6

Стандардизована стопа инциденције од малигних неоплазми код мушкараца износи 337,3 оболелих мушкараца на 100.000, и као код стопе инциденције и овде се највише вредности региструју се у општини Зрењанин, а најниже у општини Сечањ (табела 3. картограм 1.).

Картограм 1. Све локализације (C00-C97), Средњебантски округ, мушкарци, 2006.
Стандардизоване стопе инциденције

Графикон бр. 2 Узрасно-специфичне стопе инциденције од малигних неоплазми код мушкараца свих локализација на 100.000, 2006 година

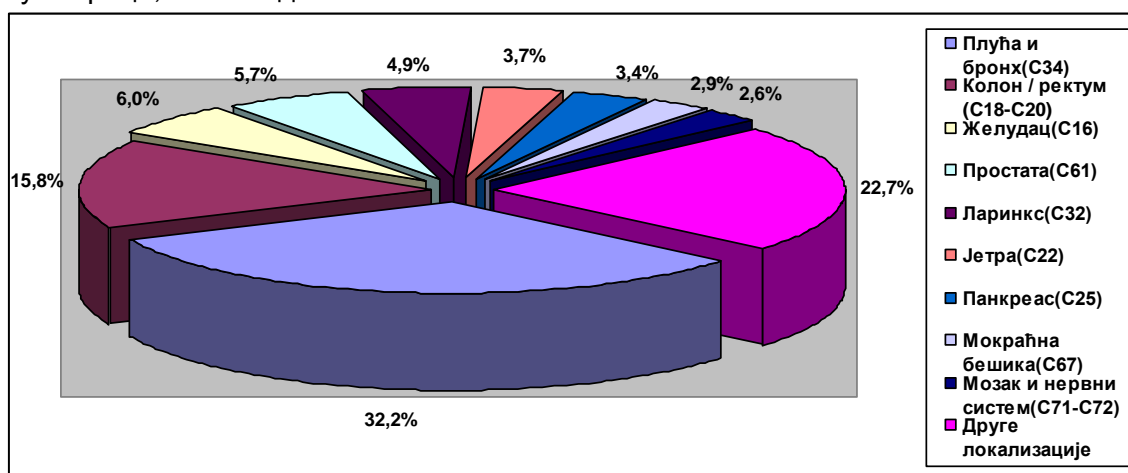

Оболели од малигних неоплазми код мушкараца у Средњебантском округу не региструју се само у добној групи од 10-14 година живота. Највише вредности узрасно специфичне стопе инциденције од малигних неоплазми код мушкараца региструју у добној групи од 75+ (2426,00/100 000) (графикон бр. 2).

1.2 Морталитет малигних неоплазми код мушкараца

У структури умрлих од малигних неоплазми по локализацији код мушкараца карцином плућа и бронха се налази на првом месту са учешћем од 32,2%. Високо учешће у структури умрлих од малигних неоплазми имају карцином колоректума 15,8% и желуца-6,0% (графикон.3).

Графикон бр. 3 Водеће локализације у умирању од малигних неоплазми код мушкараца, 2006. година

Табела бр. 4 Број умрлих случајева од малигних неоплазми према водећим локализацијама и општинама, мушкарци, 2006. година

Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Плућа и бронх	112	67	13	18	8	4
Колон и ректум	55	36	8	4	3	4
Желудац	21	12	3	5	1	0
Простата	20	13	2	1	1	3
Ларинкс	16	11	2	1	1	1
Јетра	13	7	4	1	1	0
Панкреас	12	7	2	2	1	0
Мокраћна бешика	10	6	2	1	0	1
Мозак и нервни систем	9	6	2	1	0	0
Друге локализације	78	70	5	2	4	8
Све локализације	346	225	43	37	20	21
Све локалитације без коже	342	222	42	37	20	21

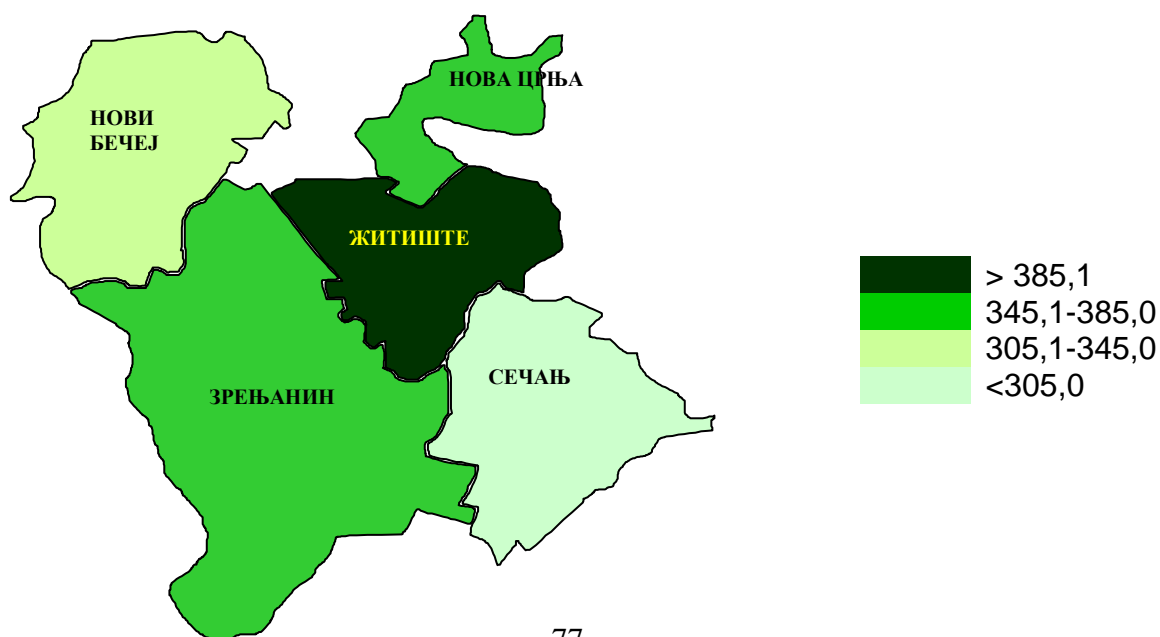
У структури умрлих од малигних неоплазми код мушкараца у Средњебанатском округу, као и по општинама, предњачи карцином плућа и бронха.

Табела бр. 5 Стопе морталитета од малигних неоплазми на 100.000 становника према водећим локализацијама и општинама, мушкарци, 2006. година

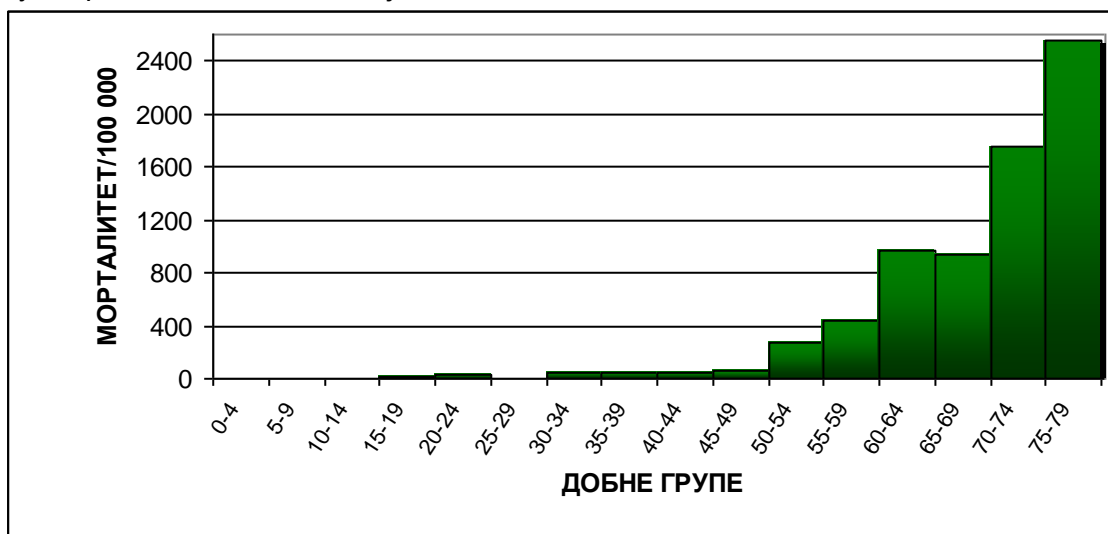
Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Плућа и бронх	114,9	107,5	103,5	193,4	104,3	70,0
Колон и ректум	56,4	57,7	63,7	42,9	39,1	70,0
Желудац	21,5	19,3	23,8	53,7	13,0	0
Простата	20,5	20,8	15,9	10,7	13,0	52,5
Ларинкс	16,4	17,6	15,9	10,7	13,0	17,5
Јетра	13,3	11,2	31,8	10,7	13,0	0
Панкреас	12,3	11,2	15,9	21,5	13,0	0
Мокраћна бешика	10,2	9,6	15,9	10,7	0	17,5
Мозак и нервни систем	9,2	9,6	15,9	10,7	0	0
Друге локализације	80,0	112,3	39,8	21,5	52,2	140,1
Све локализације	355,0	361,0	342,3	397,5	260,9	367,7
Све локалитације без коже	350,9	356,2	334,3	397,5	260,9	367,7

Стопа морталитета од малигних неоплазми код мушкараца износи 355,0 умрлих мушкараца на 100.000, док се највише вредности морталитета региструју се у општини Житиште, а најниже у општини Сечањ (табела 5. картограм 2.).

Картограм 2. Све локализације (C00-C97), Средњебанатски округ, мушкарци, 2006. Стопе морталитета

Графикон бр. 4 Узрасно-специфичне стопе морталитета од малигних неоплазми код мушкараца свих локализација на 100.000

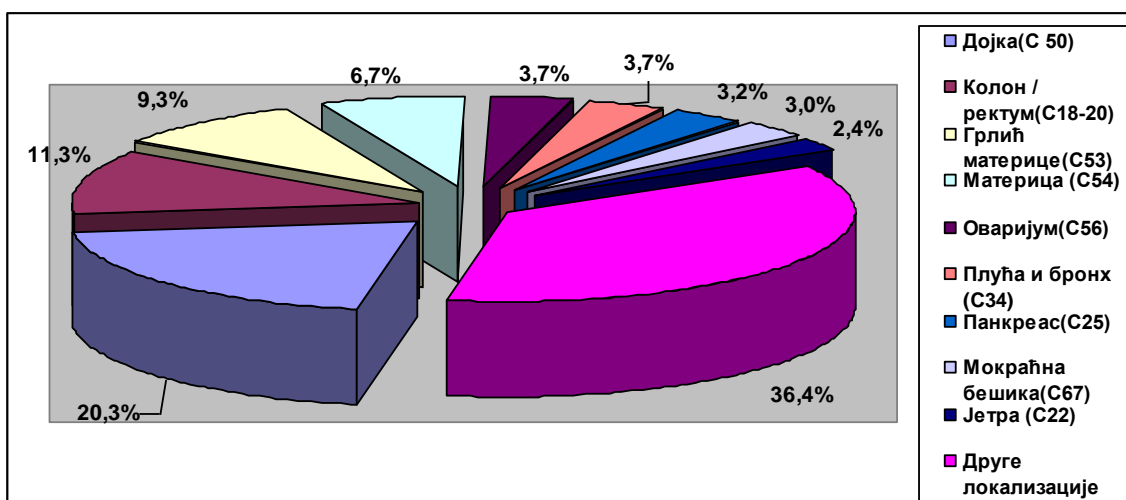

Умрли од малигних неоплазми у Средњебантском округу региструју се у добним група од 15-19 и 20-24 године и у свим добним групама преко 30 година живота. Највише вредности узрасно специфичне стопе морталитета од малигних неоплазми код мушкараца региструју у добној групи од 75+ година (1746,6/100 000) (графикон бр. 4).

1.3 Инциденција малигних неоплазми код жена

У структури оболелих од малигних неоплазми према локализацији код жена у Средњебанатског округу карцином дојке се налази на првом месту са учешћем од 20,3%. Високо учешће у структури оболелих од малигних неоплазми имају карциноми колоректума-11,3%, као и грлића материце-9,3%(графикон 5).

Графикон бр. 5 Водеће локализације у оболевању од малигних неоплазми код жена, 2006. година

Табела бр. 6 Број новооболелих слуђајева од малигних неоплазми према водећим локализацијама и општинама, жене, 2006. година

Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Дојка	94	67	8	5	8	7
Колон и ректум	52	32	5	10	2	3
Грлић материце	43	29	5	6	1	2
Материца	31	23	2	2	2	2
Оваријум	17	13	2	1	1	0
Плућа и бронх	17	15	1	0	0	1
Панкреас	15	9	1	1	1	1
Мокраћна бешика	14	11	0	1	2	0
Јетра	11	8	1	1	1	0
Друге локализације	168	121	13	15	13	8
Све локализације	462	328	38	42	31	24
Све локалитације без коже	394	275	35	37	27	21

У структури оболелих од малигних неоплазми код жена у Средњебанатском округу, као и по општинама, предњачи карцином дојке.

Табела бр. 7 Стопе инциденције од малигних неоплазми на 100.000 становника према водећим локализацијама и општинама, жене, 2006. година

Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Дојка	91,7	101,3	61,4	51,5	104,2	118,7
Колон и ректум	50,6	48,3	38,4	103,1	26,1	50,9
Грлић материце	42,0	43,8	38,4	61,9	13,0	33,9
Материца	30,3	34,8	15,4	20,6	26,0	33,9
Оваријум	16,6	19,6	15,4	10,3	13,0	0
Плућа и бронх	16,6	22,7	7,7	0	0	17,0
Панкреас	14,6	13,6	7,7	10,3	13,0	17,0
Мокраћна бешика	13,7	16,6	0	10,3	26,1	0
Јетра	10,7	12,1	7,7	10,3	13,0	0
Друге локализације	164,1	183,0	99,5	155	169,5	135,5
Све локализације	450,9	495,8	291,6	433,0	403,9	406,9
Све локалитације без коже	384,5	415,7	268,6	381,4	351,8	356,1

Стопа инциденције од малигних неоплазми код жена износи 450,9 оболелих жена на 100.000, а се највише вредности инциденције региструју се у општини Зрењанин-495,8, а најниже у општини Нови Бечеј-291,6 (табела 7.).

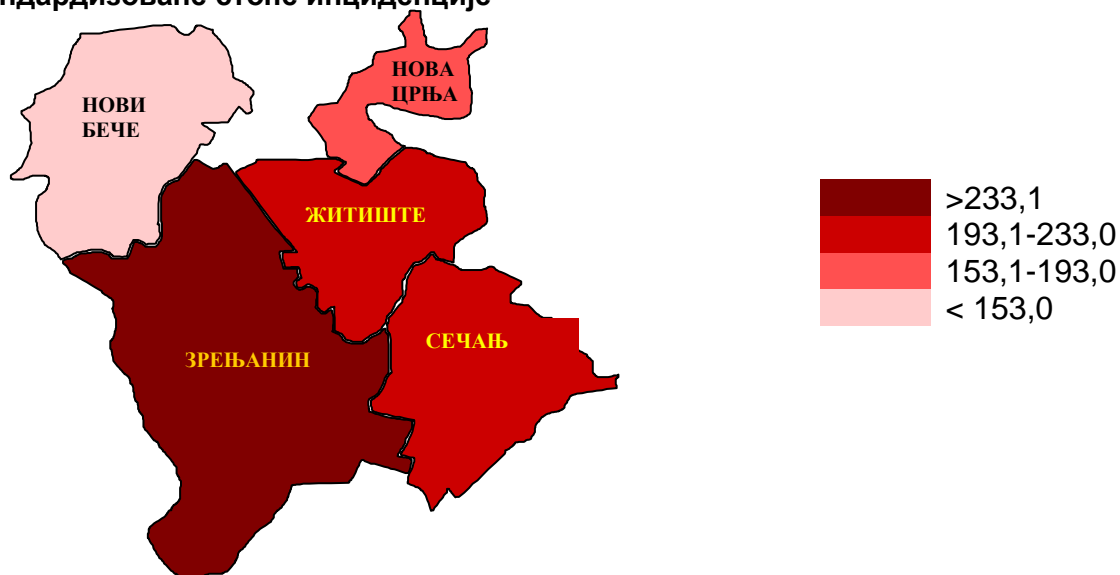

Табела бр. 8 Стандардизоване стопе инциденције од малигних неоплазми на 100.000 становника према водећим локализацијама и општинама, жене, 2006. година

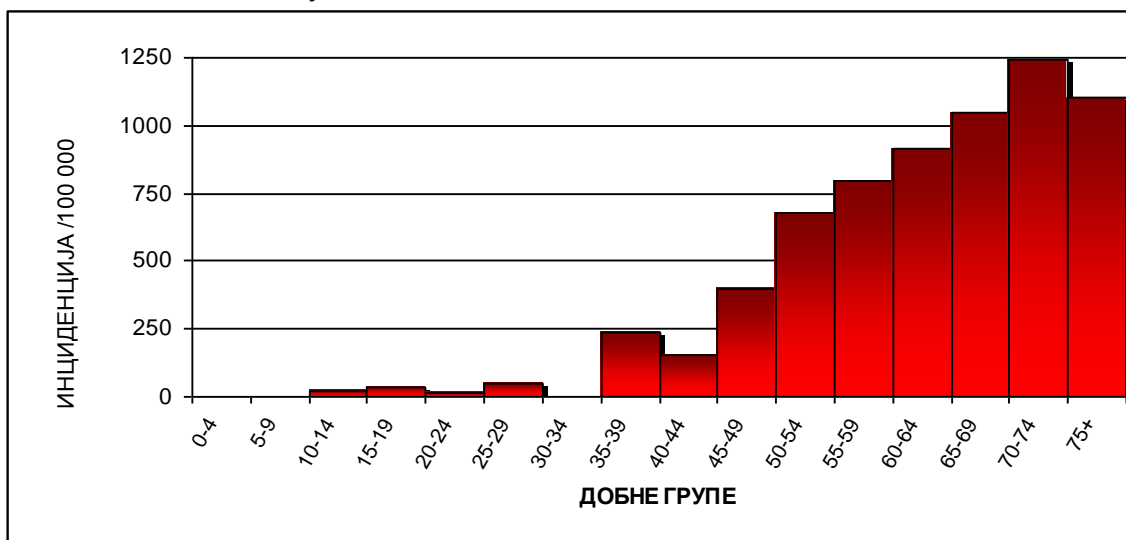
Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Дојка	52,4	61,1	33,7	28,0	40,3	61,6
Колон и ректум	25,8	25,2	26,4	44,5	9,5	14,1
Грлић материце	25,8	25,7	23,7	43,0	9,0	28,3
Материца	15,2	18,0	6,8	9,5	9,5	20,8
Оваријум	11,6	14,6	10,5	2,1	5,7	0
Плућа и бронх	8,1	11,5	2,5	0	0	3,5
Панкреас	7,0	6,9	8,3	6,3	9,0	7,0
Мокраћна бешика	5,3	6,6	0	3,2	11,4	0
Јетра	4,6	5,2	2,0	2,1	10,0	0
Друге локализације	82,1	93	14,9	74,6	100,3	49,4
Све локализације	237,9	267,8	152,5	213,3	194,3	184,7
Све локалитације без коже	209,2	231,7	146,0	193,7	171,1	167,1

Стандардизована стопа инциденције од малигних неоплазми код жена износи 237,9 оболелих жена на 100.000, и као код стопе инциденције и овде се највише вредности региструју се у општини Зрењанин, а најниже у општини Нови Бечеј (табела 3. картограм 1.)

Картограм 3. Све локализације (C00-C97), Средњебанатски округ, жене, 2006.
Стандардизоване стопе инциденције

Графикон бр. 6. Узрасно-специфичне стопе инциденције од малигних неоплазми код жена, свих локализација на 100.000

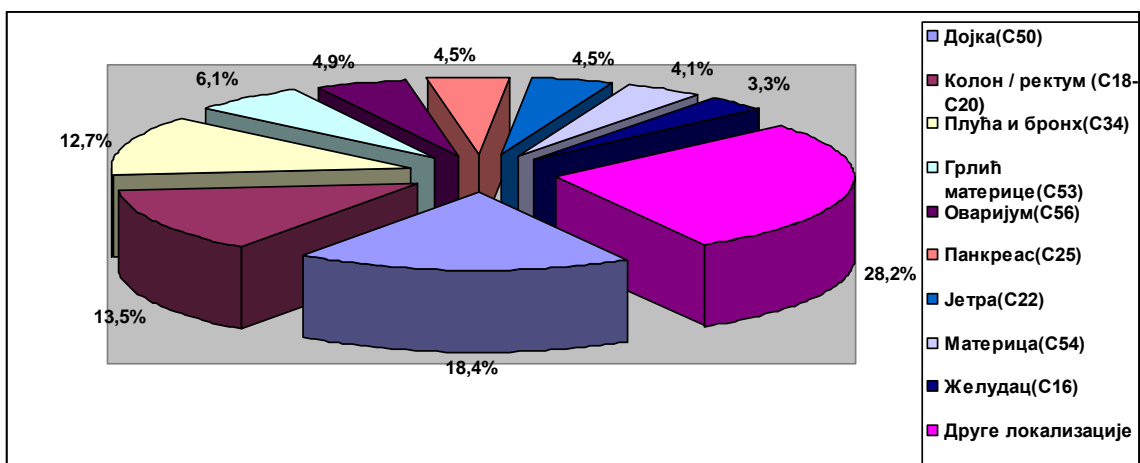

Жене оболеле од малигних неоплазми у Средњебантском округу не региструју се у добним групама од 0-4, 5-9 и 30-34 године живота. Највише вредности узрасно специфичне стопе инциденције малигних неоплазми код жена региструју у добној групи од 70-74 година (1243,0/100 000) (графикон бр. 6).

1.4 Морталитет малигних неоплазми код жена

У структури умрлих од малигних неоплазми по локализацији код жена карцином дојке се налази на првом месту са учешћем од 18,4%. Високо учешће у структури умрлих од малигних неоплазми имају карцином колоректума-13,5%, као и плућа и бронха-12,7% (графикон.7).

Графикон бр. 7 Водеће локализације у умирању од малигних неоплазми код жена, 2006. година

Табела бр. 9 Број умрлих случајева од малигних неоплазми према водећим локализацијама и општинама, жене, 2006. година

Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Дојка	45	28	4	3	5	5
Колон и ректум	33	23	2	4	3	1
Плућа и бронх	31	22	4	1	2	2
Грлић материце	15	8	3	0	3	1
Оваријум	12	9	1	0	1	1
Панкреас	11	7	1	1	1	1
Јетра	11	8	1	1	1	0
МАТЕРИЦА	10	5	1	1	1	2
Желудац	8	5	1	1	1	0
Друге локализације	69	51	9	6	4	3
Све локализације	249	166	27	18	22	16
Све локалитације без коже	247	164	27	18	22	16

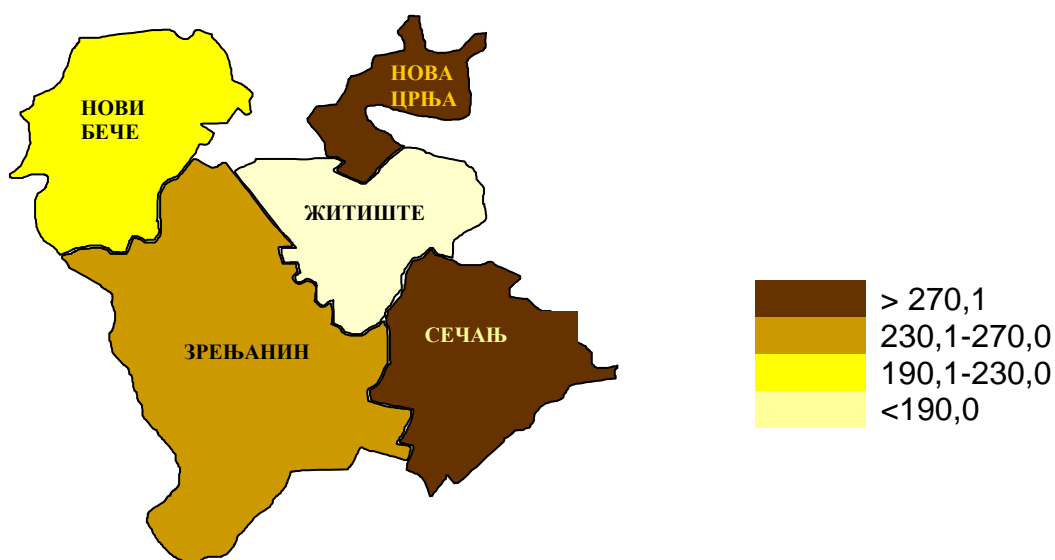
У структури умрлих жена од малигних неоплазми у Средњебанатском округу, као и по општинама, предњачи карцином дојке.

Табела бр. 10 Стопе mortalитета од малигних неоплазми на 100.000 становника према водећим локализацијама и општинама, жене, 2006. година

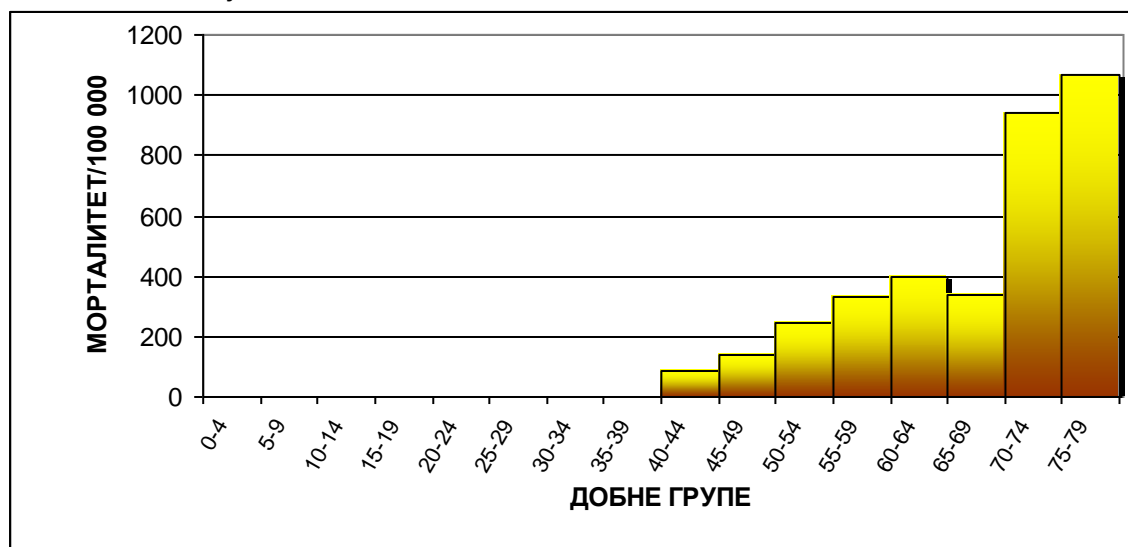
Примарна локализација	Средњебанатски округ	Општине округа				
		Зрењанин	Нови Бечеј	Житиште	Сечањ	Нова Црња
Дојка	46,2	42,3	30,7	30,9	65,1	84,7
Колон и ректум	32,2	34,7	15,3	41,2	39,0	16,9
Плућа и бронх	30,2	33,2	30,7	10,3	26,0	33,8
Грлић материце	14,6	12,1	23,0	0	39,0	16,9
Оваријум	11,7	13,6	7,6	0	13,0	16,9
Панкреас	10,7	10,6	7,6	10,3	13,0	16,9
Јетра	10,7	12,1	7,6	10,3	13,0	0
Материца	9,7	7,5	7,6	10,3	13,0	33,8
Желудац	7,8	7,5	7,6	10,3	13,0	0
Друге локализације	67,3	77,0	69,0	61,8	52,1	50,8
Све локализације	242,8	250,7	207,1	185,4	286,4	271,1
Све локалитације без коже	240,9	247,7	207,1	185,4	286,4	271,1

Стопа mortalитета од малигних неоплазми код жена у Средњебанатском округу износи 242,8 оболелих жена на 100.000, а највише вредности mortalитета региструју се у општини Сечањ-286,4, а најниже у општини Житиште -185,4 (табела 10. картограм 4.).

Картограм 4. Све локализације (C00-C97), Средњебанатски округ, жене, 2006. Стопе mortalитета

Графикон бр. 8 Узрасно-специфичне стопе морталитета од малигних тумора код жена свих локализација на 100.000

Жене умрле од малигних неоплазми у Средњебантском округу региструју се добним групама преко од 40-44 година живота. Највише вредности узрасно специфичне стопе морталитета код жена региструју у добној групи од 75+ година (1067,6/100 000) (графикон 8.).

VIII ЗДРАВСТВЕНА ИСПРАВНОСТ НАМИРНИЦА И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ

1. УВОД

Центар за хигијену и хуману екологију Завода за јавно здравље Зрењанин врши контролу здравствене исправности животних намирница и предмета опште употребе са територије Средњебанатског округа у сарадњи са инспекцијским органима (Покрајинском санитарном инспекцијом а мањим делом и ветеринарском инспекцијом). У склопу превентивне делатности Завод и самостално врши узорковање и лабораторијску анализу према захтевима односно потписаним уговорима са власницима предузећа која се баве производњом и прометом намирница и предмета опште употребе у циљу провере квалитета и исправности сировина и готових производа.

Контрола здравствене исправности намирница и предмета опште употребе у производњи и промету регулисани су:

- Законом о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе, Сл. лист СФРЈ 53/91, сл. Лист СРЈ бр. 24/94, 28/96 и 37/2002;
- Законом о здравственом надзору над животним намирницама и предметима опште употребе, Сл. гласник РС бр. 48/77, 55/78, 58/88, 29/88;
- Законом о заштити становништва од заразних болести, Сл. гласник РС бр. 125/2004
- Законом о санитарном надзору, Сл. гласник бр 125/2004;
- Правилником о микробиолошкој исправности намирница у промету, Сл. Лист СРЈ 26/93,
- Правилником о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет, Сл. Лист СФРЈ 26/83 и
- Правилницима о квалитету одређених група намирница.

2. ЦИЉ НАДЗОРА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ НАМИРНИЦА И ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ (ПОУ) је :

- да се оствари обим контроле према законској основи;
- да се утврде узроци неисправности намирница и ПОУ;
- да се препоруче мере за побољшање поступака у ланцу производње и промета намирница које нису здравствено исправне.

3. МЕТОД РАДА

Узимање узорака врши се у складу са Упутством о контроли здравствене исправности намирница и предмета опште употребе и начину узимања узорака за вршење анализа и суперанализа (Сл. лист СФРЈ бр. 55/78).

Лабораторијска испитивања су у складу законски прописаним методама и препорукама из стручне литературе и одговарајућих ЈУС метода.

Извештаји о испитивањима са мишљењем лекара специјалисте хигијене достављају се инспекцијском органу или власницима узорака.

Периодичне и годишње извештаје о обиму и резултатима контроле Завод доставља Институту за јавно здравље Србије «Др Милан Јовановић Батут» и Институту за јавно здравље Војводине Нови Сад.

Контролом обухваћене животне намирнице разврстане су у 22 групе Решењем о јединственим статистичким стандардима за годишњи извештај о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе (Сл. лист СФРЈ бр. 57/88).

У циљу систематске контроле годишње треба испитати најмање 15 узорака намирница и предмета опште употребе на 1000 становника (чл.21 став 2 Закона о здравственој исправности намирница и предмета опште употребе Сл. ист СФРЈ 53/91) односно 13 узорака намирница и 2 узорка предмета опште употребе. Руководећи се захтевима наведеног Закона, а узимајући у обзир број становника у Средњебанатском округу (208. 456 становника према попису из 2002. године) контролом је неопходно обухватити 3120 узорака годишње. У 2007. години испитано 84.2 % више узорака од препоруке Закона (Табела 1.)

Табела бр. 1 Број испитиваних узорака намирница и предмета опште употребе у Средњебанатском округу у 2007. години

Препоручен број узорака према Закону 15/1000 становника	Број Испитаних узорака	% испитаних узорака у односу на препоруку
3120	5747	184.20%

4. РЕЗУЛТАТИ

Завод за јавно здравље Зрењанин врши контролу здравствене исправности животних намирница и предмета опште употребе са територије Средњебанатског округа који чине општине Зрењанин, Житиште, Нова Црња, Нови Бечеј и Сечањ.

У 2007. години на територији Средњебанатског округа обављена је контрола укупно 5747 узорака намирница и предмета опште употребе на здравствену исправност од којих је у 742 утврђена неисправност или 12,91%. Од укупног броја узорака анализирано је 5298 узорака намирница и 449 узорака предмета опште употребе

(ПОУ). Проценат микробиолошке неисправности намирница износио је 9,68% а хемијска неисправност утврђена је у 28,24%. Проценат неисправности ПОУ износио је у погледу микробиолошке неисправности 2,78% а хемијске неисправности 14,95% (табеле 2. и 3).

Табела бр. 2 Резултати испитивања намирница према врсти прегледа у Средњебанатском округу у 2007.години

Микробиолошка исправност			Квалитет и хемијска исправност		
Број испитаних узорака	неисправни узорци		Број испитаних узорака	неисправни узорци	
	број	%		број	%
3648	353	9,68 %	1289	364	28,24 %

Табела бр. 3 Резултати испитивања предмета опште употребе према врсти прегледа у Средњебанатском округу у 2007.години

Микробиолошка исправност			Квалитет и хемијска исправност		
Број испитаних узорака	неисправни узорци		Број испитаних узорака	неисправни узорци	
	број	%		број	%
342	9	2,78 %	107	16	14,95 %

4.1. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА МИКРОБИОЛОШКЕ ИСПРАВНОСТИ

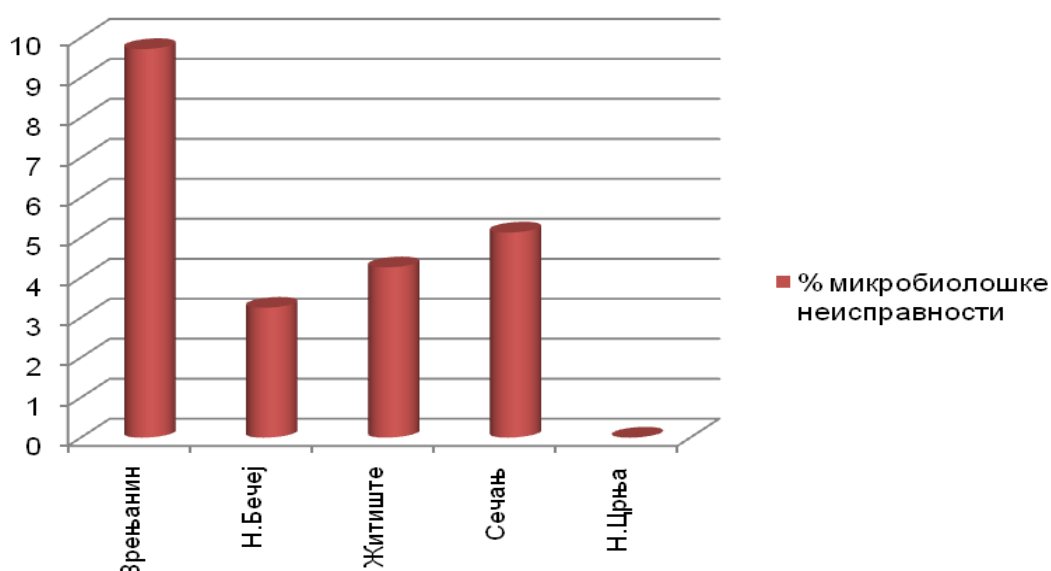
Укупан број узорака намирница и ПОУ прегледаних на микробиолошку исправност на територији Средњебанатског округа по општинама приказани су на табели 4. Проценат микробиолошке неисправности намирница и ПОУ на нивоу округа износио је 8,32%. На графикону 1. приказан је проценат неисправности по општинама. Узроци неисправности приказани су у табели 4.

Табела бр. 4 Број узорака намирница и ПОУ контролисаних на микробиолошку исправност по општинама и број неисправних узорака због микробиолошке неисправности.

Општине	Укупан број узорака	Микробиолошка неисправност		Узроци неисправности		
		Број	%	Коагулаза позитиван стафилокок	Кваснице и плесни	Остало
Зрењанин	3363	327	9,72	32	182	140
Нови Бечеј	400	13	3,25	4	3	6
Житиште	235	10	4,26	0	5	5
Сечањ	234	12	5,13	2	1	9
Нова Црња	119	0	0	0	0	0
Укупно	4351	362	8,32	38	191	160

Графикон бр. 1 Проценат микробиолошке неисправности намирница и ПОУ по општинама

4.1.1. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА МИКРОБИОЛОШКЕ ИСПРАВНОСТИ НАМИРНИЦА

На територији Средњебанатског округа обављена је контрола 4009 узорака намирница на микробиолошку исправност. Највећи број узорака намирница, 2198, пореклом је из занатске производње, из промета је испитано 1486 и из индустријске производње 325 узорака. Највећи проценат микробиолошке неисправности утврђен је у узорцима намирница пореклом из индустријске производње - 32,92%. Доминантан узрок неисправности је присуство квасница и плесни у скробовима пореклом из прехранбене индустрије. Проценат микробиолошке неисправности у намирницама из промета износио је 7,07%, а из занатске приоизводње 6,41%.

Од укупно 22 групе намирница разврстаних по саставу (према Решењу о јединствени статистичким стандардима, Сл. лист СФРЈ бр. 57/88), највише узорака анализирано је из групе :

- **Хлеб, тестенине и кекс:** испитано је највише узорака - 1526, а микробиолошка неисправност утврђена је у 24 (1.57 %) узорка ;
- **Готова јела:** из ове групе испитано је 876 узорака, микробиолошка неисправност утврђена у 50 (5,7 %) узорака;
- **Сладолед:** испитано је 213 узорака, микробиолошка неисправност је утврђена у 43 узорка (11,74%). Коагулаза позитиван стафилокок утврђен је у 5 узорака, повећан број аеробних мезофилних бактерија у 21 узорку а кваснице и плесни у 2 узорка сладоледа;
- **Производи од млека:** испитан је 128 узорак, микробиолошка неисправност утврђена у 21 узорку (16,4 %). Најчешћи узроци микробиолошке неисправности производа од млека су повећан број аеробних мезофилних бактерија. Коагулаза позитиван стафилокок утврђен је у 3 узорка (2,34%);
- **Поврће и производи од поврћа:** испитано је 87 узорака, микробиолошка неисправност утврђена је у 1 узорку (1,45%);
- **Житарице, легуминозе и брашно:** испитано је 84 узорака, микробиолошка неисправност утврђена је у 5 узорака (5,95%);
- **Колачи:** од 71 узорка микробиолошка неисправност утврђена је у 11 узорака или 15,49%. Најчешћи узроци микробиолошке неисправности колача су повећан број аеробних мезофилних бактерија;
- **Воће и производи од воћа** испитано је 87 узорака, у три узорка је утврђена микробиолошка неисправност.
- **Кафа, какао и чајеви:** испитано је 68 узорака, у 3 узорка је утврђена микробиолошка неисправност због присуства квасница и плесни.
- **Шећер, бомбоне, чоколаде и мед:** испитано је 50 узорака. Није утврђена микробиолошка неисправност.
- **Дечја храна и дијететске намирнице:** испитано је 47 узорака. Сви узорци су били микробиолошки исправни.
- **Безалкохолна пића:** испитан је 41 узорак. Сви узорци су били микробиолошки исправни.
- **Производи од меса:** испитани су 31 узорку, у 1 (3,23 %) је утврђена микробиолошка неисправност.
- **Месо:** од 42 испитаних узорака у 9 (21,43 %) је утврђена микробиолошка неисправност. У 6 узорака меса утврђен је коагулаза позитиван стафилокок.
- **Јаја и производи од јаја:** испитано је 27 узорка, није утврђена микробиолошка неисправност.

Из преосталих група намирница (рибе, шкољке и ракови, производи од рибе, адитиви и зачини, масти и уља и акохолна пића) узет је врло мали број узорака. У анализираним узорцима из наведених група није утврђена микробиолошка неисправност.

Најчешћи узрок микробиолошке неисправности намирница је неодговарајући налаз квасница и плесни, 191 узорку (4,39 %) .

Стафилококус ауреус (*Staphylococcus aureus*), патогена бактерија, узрочник тровања храном, изолована је у 38 (0.87%) испитаних узорака.

Остали узроци неисправности (повећан број аеробних мезофилних бактерија, налаз Ешерихије коли (*Escherichiae coli*) и липолитичних бактерија) утврђени су у 152 узорка

(3,49%).

4.1.2. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА МИКРОБИОЛОШКЕ ИСПРАВНОСТИ ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ

Контрола микробиолошке исправности предмета опште употребе (ПОУ) обављена је у 342 узорка. Решењем о јединственим статистичким стандардима за годишњи извештај о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе (Сл. лист СФРЈ бр. 57/88) ПОУ подељени су у две групе:

- **Средства за одржавање личне хигијене, негу и улепшавање лица и тела:** испитано је 309 узорака, микробиолошка неисправност утврђена је у 9 узорака (2,91).
- **Посуђе и прибор за једнократну употребу:** испитано је 33 узорка. Сви узорци су показали микробиолошку исправност.

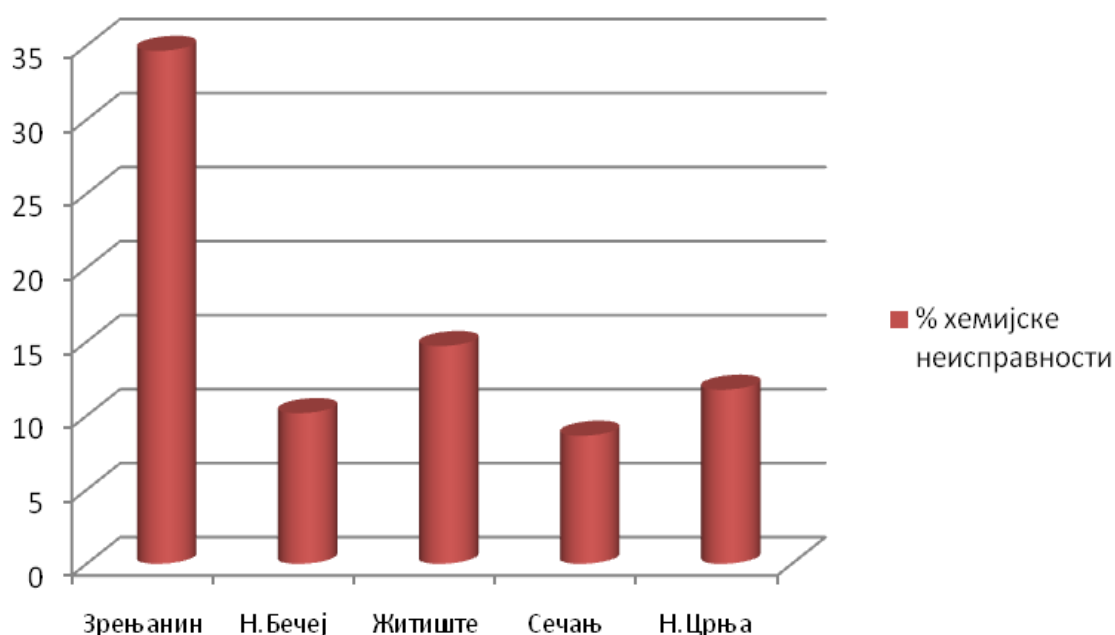
4.2. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА ХЕМИЈСКЕ ИСПРАВНОСТИ

Укупан број узорака намирница и ПОУ прегледаних на хемијску исправност на територији Средњебанатског округа по општинама приказани су на табели 5. Проценат хемијске неисправности намирница и ПОУ на нивоу округа износио је 27,22%. На графикону 2. приказан је проценат неисправности по општинама. Узроци неисправности приказани су у табели 5.

Табела бр 5 Број узорака намирница и ПОУ контролисаних на хемијску исправност по општинама и број неисправних узорака због хемијске неисправности.

Општине	Укупан број узорака	Хемијска неисправност		Узроци неисправности			
		Број	%	Тешки метали	састав	Органо-лептика	Остало
Зрењанин	964	334	34,65	8	239	37	71
Нови Бечеј	226	23	10,18	0	10	0	9
Житиште	68	10	14,71	0	6	0	4
Сечањ	104	9	8,65	0	6	0	3
Нова Црња	34	4	11,76	0	0	0	4
Укупно	1396	380	27,22	8	261	37	91

Графикон бр. 2 Проценат хемијске неисправности намирница и ПОУ по општинама

4.2.1. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА ХЕМИЈСКЕ ИСПРАВНОСТИ НАМИРНИЦА

На територији Средњебанатског округа испитано је 1289 узорака на хемијску исправности намирница. Хемијска неисправност утврђена је у 364 узорка (28,24%). Највећи број узорака намирница пореклом је из занатске производње - 793 узорака, затим из промета 469 и из индустријске производње 27 узорака. Највећи проценат хемијске неисправности утврђен је у узорцима намирница пореклом из индустријске приозводње 37,04% (10 узорака). Проценат хемијске неисправности у намирницама из занатске производње износио је 33,92% (269 узорка). У намирницама из промета хемијска неисправност утврђена је у 85 узорака (18,12%)(табела 6).

Најчешћи узроци хемијске неисправности су неодговарајући састав и неодговарајући органолептички налаз.

Табела бр 6 Хемијска исправност намирница према пореклу у Средњебанатском округу у 2007.години

Укупно	ИНДУСТРИЈА			ПРОМЕТ			ЗАНАТСКА ПРОИЗВОДЊА		
	Број испитаних узорака	неисправни узорци		Број испитаних узорака	неисправни узорци		Број испитаних узорака	неисправни узорци	
		Број	%		Број	%		Број	%
1289	27	10	37,04	469	85	18,12	793	269	33,92

Од укупно 22 групе намирница разврстаних по саставу (према Решењу о јединствени статистичким стандардима, Сл. лист СФРЈ бр. 57/88), највише узорака анализирано је из групе :

- **Хлеб, тестенине и кекс:** испитано је највише узорака - 589, а хемијска неисправност утврђена је у 209 узорака (35,48). Неодговарајући састав утврђен је у 199 узорака у 8 узорака органолептички налаз је неодговарајући.
- **Готова јела:** из ове групе испитано је 126 узорка, од тога је хемијска неисправност утврђена у 2 (1,59 %) узорка.
- **Житарице, легуминозе и брашно:** испитано је 88 узорака, хемијска неисправност утврђена је у 38 узорака (43,18%). Неодговарајући састав утврђен је у 37 узорака (42,05%)
- **Поврће и производи од поврћа:** испитано је 83 узорака, хемијска неисправност утврђена је у 2 узорка (2,41%).
- **Безалкохолна пића** испитана су у 63 узорка. Хемијска неисправност утврђена је у 16 узорака.
- **Воће и производи од воћа** испитани су у 58 узорака, у 2 узорка је утврђена хемијска неисправност (3,45%)
- **Дечја храна и дијететске намирнице** испитане су у 38 узорака. У 3 узорка је утврђена хемијска неисправност (7,89%)
- **Кафа:** на хемијску исправност испитан је 32 узорак. Хемијска неисправност утврђена је у 3 узорка (9,36%).
- **Сладолед:** на хемијску исправност испитан је 31 узорак. Хемијска неисправност утврђена је у 14 узорка (45,61%).
- **Производи од меса:** испитано је 29 узорака, у 17(58,62 %) је утврђена хемијска неисправност (најчешће неодговарајући органолептички налаз).
- **Алохолна пића:** испитано је 23 узорка, хемијска неисправност утврђена у 7 узорака (30,43%).
- **Колачи:** на хемијску исправност испитано је 22 узорака. Хемијска неисправност утврђена је у 3 узорка (13,63%).

Из преосталих група намирница (млеко, месо, рибе, шкољке и ракови и производи од рибе) узет је врло мали број узорак а из групе: јаја и групе: масти и уља нису узети узорци за испитивање хемијске исправности.

Најчешћи узрок хемијске неисправности намирница су неодговарајући састав и неодговарајући органолептички налаз. На присуство тешких метала испитано је 95 узорак. Утврђене вредности олова, кадмијума, арсена и живе нису прелазиле Правилником дозвољене вредности. У пет узорка (вина) утврђене су вредности гвожђа веће од вредности прописаних правилником.

На присуство антибиотика испитан је 81 узорак намирница. Није утврђено присуство антибиотика.

Када су у питању хемијска испитивања намирница у највећем броју намирница испитивана су органолептичка својства и састав. Присуство пестицида анализирано је у 15 узорак (лабораторије подуговарача). Присуство микотоксина и хормона није испитивано.

4.2.2. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА ХЕМИЈСКЕ ИСПРАВНОСТИ ПРЕДМЕТА ОПШТЕ УПОТРЕБЕ

Контрола хемијске исправности предмета опште употребе (ПОУ) обављена је у 107 узорак. Решењем о јединственим статистичким стандардима за годишњи извештај о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе (Сл. лист СФРЈ бр. 57/88) ПОУ подељени су у групе:

- **Средства за одржавање личне хигијене, негу и улепшавање лица и тела и амбалажа за та средства:** испитано је 9 узорак, хемијска неисправност утврђена је у 4 узорка.
- **Посуђе и прибор за животне намирнице:** испитано је 17 узорак. Хемијска неисправност утврђена је у 2 узорка.
- **Дечје играчке:** испитано је 24 узорка. Хемијска неисправност утврђена је у 6 узорак.
- **Средства за одржавање чистоће у домаћинству:** испитано је 25 узорка. Сви узорци су показали хемијску исправност.
- **Дуван, дуванске пререћевине:** испитано је 9 узорка. Хемијска неисправност утврђена је у 3 узорка
- **Амбалажа за животне намирнице:** испитано је 22 узорка. Хемијска неисправност утврђена је у једном узорку.

На присуство тешких метала анализирано је 65 узорак ПОУ. Повећано присуство тешких метала утврђено је у 3 узорка (повећано олово у 2 узорка и кадмијум у једном узорку)

4.3. РЕЗУЛТАТИ СИСТЕМАТСКЕ КОНТРОЛЕ ЖИВОТНИХ НАМИРНИЦА НА ГРАДСКИМ ПИЈАЦАМА

Током 2007. године у Зрењанину спроведене су акције систематске контроле животних намирница на градским пијацама.

На микробиолошку исправност испитано је 5 узорака производа од млека, 2 узорка мяса, 9 узорака воћа и производа од воћа и 10 узорака поврћа и производа од поврћа. Микробиолошка неисправност утврђена је у 1 узорку производа од млека и у 3 узорка воћа и производа од воћа због присуства квасница и плесни.

На хемијску исправност испитано је 50 узорака. На присуство антибиотика испитана су 3 узорка производа од млека, 2 узорка мяса и 2 узорка осталих производа животињског порекла. Није утврђено присуство антибиотика. Од 43 испитана узорка воћа и производа од воћа и поврћа и производа од поврћа 15 узорака је испитано на присуство пестицида (у лабораторијама подуговарача). На присуство тешких метала испитана су 24 узорка. Сви испитани узорци су одговарали захтевима Правилника.

IX КВАЛИТЕТ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ

Вода за пиће која служи за јавно снабдевање становништва или за производњу животних намирница намењених продаји подлеже испитивању хигијенске исправности¹, коју спроводе овлашћене здравствене установе.

Порекло пијаће воде Средњебанатског округа (СБО) је из другог и трећег водоносног слоја, са дубина од око 60-130 м. Вода се дезинфикује хлорним препаратима и без икаквог поступка пречишћавања дистрибуира потрошачима. Доминантан начин водоснабдевања је централни и њиме је обухваћено 85-90 % становништва.

1. Бактериолошки квалитет

У току 2007. године проценат бактериолошке неисправности на нивоу СБО био је око 32 %. Као доминантан узрок бактериолошке неисправности јавља се повећан број бактерија сапрофита² (аеробних мезофилних бактерија, АМБ). На другом месту су (остале) бактерије-индикатори фекалног загађења, као што су Псеудомонас сп., Протеус сп., Стрептококе фек. порекла, Термотолерантне колиф. бактерије (ранији назив - фекалне колиформне бактерије), док су укупне колиформне бактерије (одређене као највероватнији број у 100 мл) и Сулфиторедукујуће клостридије трећи и четврти по учесталости узрок бактериолошке неисправности, (Табела број 1).

Јавни бунари као начин водоснабдевања имају највећи проценат бактериолошке неисправности.

У наведеном периоду није било регистрованих хидричних епидемија.

---

¹ Правилник о хигијенској исправности воде за пиће, Сл. лист СРЈ, број 42/98.

² Напомена: Повећан број бактерија сапрофита није индикатор фекалног загађења. Број ових бактерија није ограничен препорукама светске здравствене организације (СЗО), односно сматра се да не представљају повећан ризик по здравље.

Резултати бактериолошке и физичко-хемијске исправности воде за пиће општина Средњебанатског округа у 2007. години

Табела бр. 1 Бактериолошка исправност воде за пиће, Средњебанатски округ, 2007.

Година 2007.	Укупан број узорака	Број неисправних	% неисправних	Разлози бактериолошке неисправности (%)			
				Повећан број АМБ	МПН*	Сулфиторед. клостридије	Остале бактерије**
ЦВ	2226	606	27.2	392	66	44	104
МВ	339	106	31.2	63	13	7	23
ЈБ	196	162	82.7	57	24	39	42
Укупно	2761	874	31.7	512	103	90	169

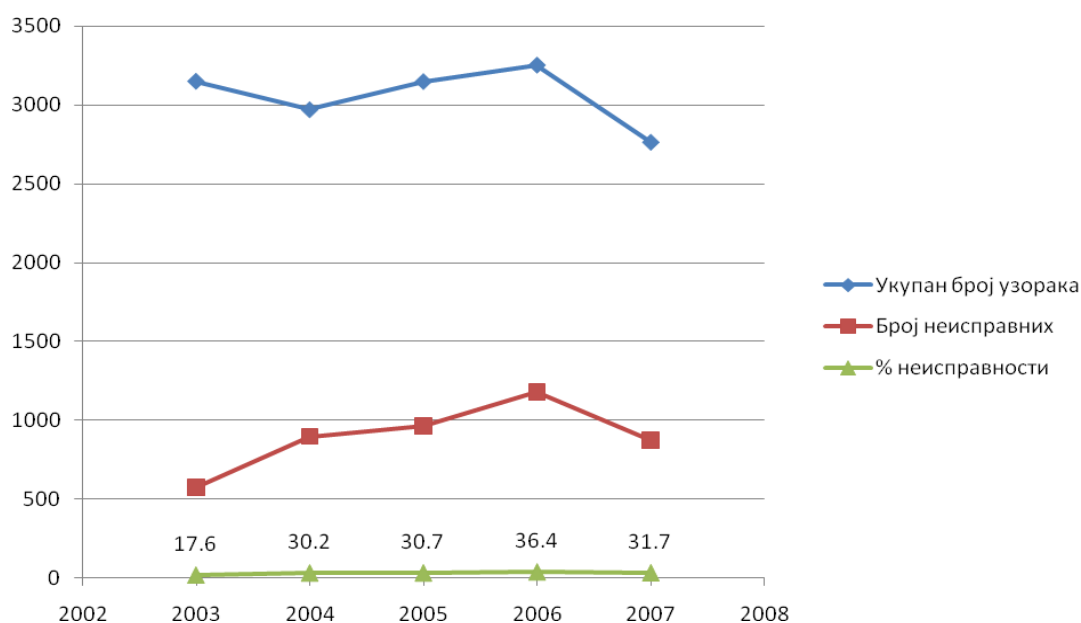
МПН*- укупне колиформне бактерије (одређене као највероватнији број у 100 мл)

**Протеус врсте, Псеудомонас аеругиноса, Стрептококе фек. порекла, Термотолерантне колиф. бактерије (ранији назив - фекалне колиформне бактерије)

ЦВ-централни водовод МВ-миководовод ЈБ-јавни бунар

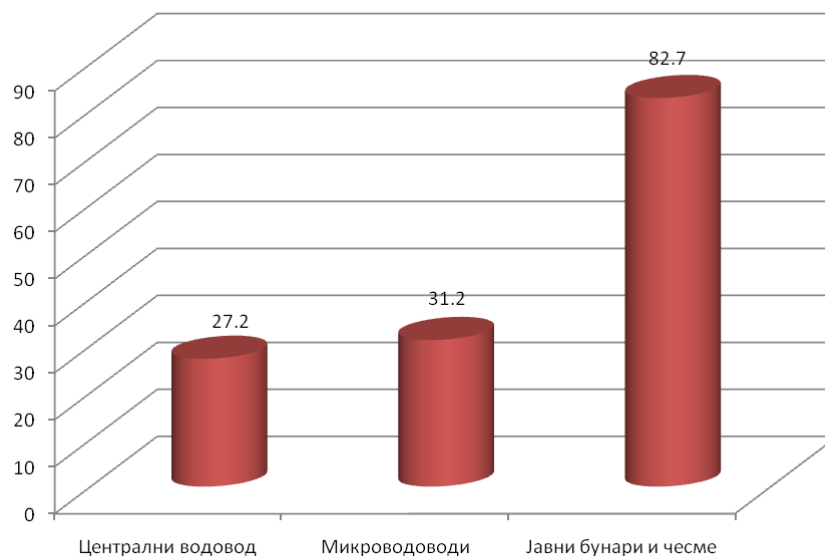
У поређењу са неколико претходних година (графикон бр. 1), запажа се сличан удео бактериолошке неисправности. Релативно висок постотак бактериолошке неисправности може се објаснити квалитетом воде за пиће (непречишћена, сирова вода),и неадекватном дезинфекцијом, као и прецизнијим лабораторијским методама изолације микроорганизама (у складу са захтевима ИСО стандарда),.

Графикон бр. 1 Укупан број прегледаних узорака, број неисправних и проценат бактериолошке неисправности у поређењу са неколико претходних година.

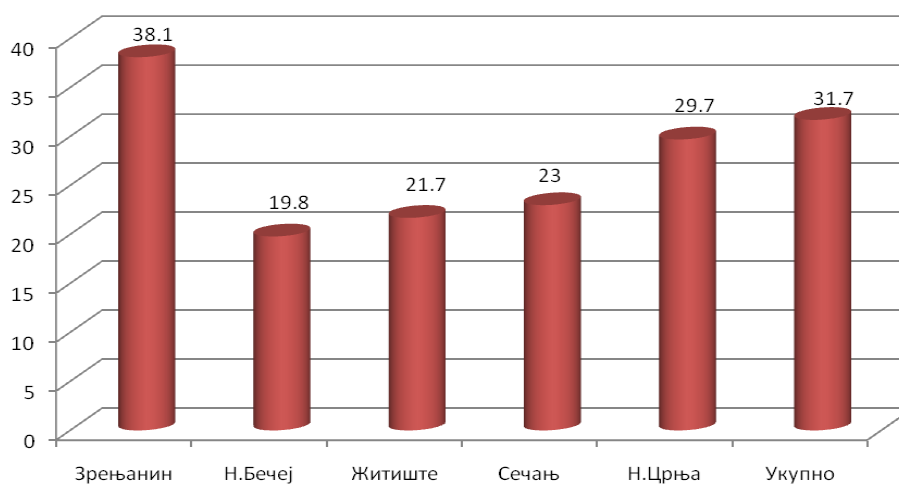
Вода за пиће пореклом из локалних водовода – миководовода и јавних бунара подразумева нешто већи проценат бактериолошки неисправних узорака. (График број 2)

Графикон бр. 2 Проценат бактериолошки неисправних узорака; централни, односно локални начин водоснабдевања у Средњобанатском округу у 2007. години

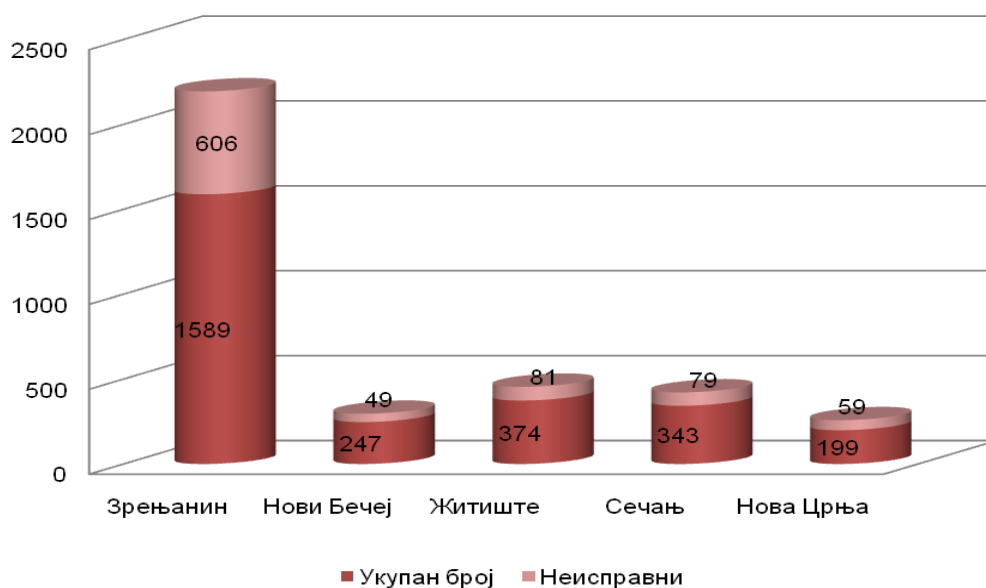
Процент бактериолошке неисправности по општинама округа, као и однос укупног броја исправних и неисправних узорака током 2007 год. приказан је на графикону бр. 3 и бр. 4.

Графикон бр. 3 Процент бактериолошке неисправности воде за пиће по општинама Округа у 2007.години

Највећи удео бактериолошке неисправности забележен је у општини Зрењанин, а најмањи у општини Нови Бечеј. Јавни бунари, присутни највише у Зрењанину као алтернативан начин водоснабдевања, доприносе у значајној мери високом постотку бактериолошке неисправности у овој општини.

Графикон бр. 4 Однос броја укупно прегледаних и бактериолошки неисправних узорака, по општинама округа у 2007. години

2. Физичко-хемијски квалитет

Карактеристике тла и следствене особине пијаће воде су такве да практично ниједан узорак анализиран на показатеље основног “А” обима не одговара препорукама! (Табела бр. 2.) У табели су приказане сем основних и анализе на садржај арсена, тако да укупна физичко-хемијска неисправност износи нешто мање од 100%.

Најчешћи разлози физичко – хемијске неисправности воде за пиће овог региона су неодговарајуће органолептичке особине (боја и мутноћа), велика количина амонијака и органских (оксидабилних) материја у пијаћој води³, као и недозвољена концентрација арсена у појединим насељеним местима⁴. (График бр. 5).

³ По Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће, воде чија је потрошња KMnO_4 изнад 8 мг/л не смеју се хлорисати, већ морају да се користе други начини дезинфекције! Наиме, при хлорисању вода са високим садржајем органских материја постоји реална опасност од формирања (нежељених) нуспродуката дезинфекције, трихалометана (ТХМ) и осталих канцерогених материја, као што су халогеновани ацетонитрили, хлор феноли и многа друга хлорована органска једињења.

⁴ На основу резултата мониторинга и могућег здравственог ризика одлуком санитарне инспекције, почетком 2004. године, забрањена је употреба воде за пиће и припрему хране. То се односи на наведена места општине која поседују централни водовод, а где је доказана повећана концентрација арсена.

Табела бр. 2 Физичко-хемијски квалитет воде за пиће у Средњебанатском округу у 2007. години

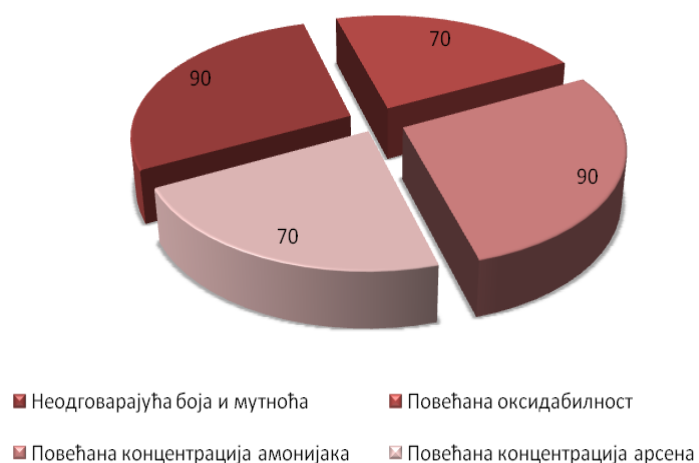
година	Укупан број узорака	Број неисправних	% неисправних
ЦВ*	2191	2103	96.0
МВ*	259	252	97.3
ЈБ*	247	210	85.0
Укупно	2697	2565	95.1

*ЦВ-централни водоводи
чесме

МВ-микроводоводи

ЈБ-јавни бунари и

Графикон бр. 5 Најчешћи разлози физичко-хемијске неисправности

3. Арсен у води за пиће

Арсен је токсичан елемент ,сврстан у прву групу кацерогена, што значи да је верификовано канцероген за људе. Максимално дозвољене вредности, препоручене и одређене од стране СЗО (Светске здравствене организације), Европске уније и националних правилника подразумевају и најмањи (могући) здравствени ризик.

Физичко-хемијске особине тла, карактеристични редукциони услови подземних слојева погодују “ослобађању”-преласку арсена у воду. Наведени услови у значајној мери и одређују хемијски облик арсена (неоргански арсен-сврстан у прву групу кацерогена по класификацији IARC⁵), као и његову биокинетику у организму.

Повећане концентрације арсена у води за пиће су у супротности са појмом здравствене безбедности којој се тежи. У односу на општине Средњебанатски округ повећане концентрације су детектоване у општини Нови Бечеј, као и у Арадцу, Клеку, Меленцима, Елемиру, Тарашу и испитаним микроводоводима у Михајлову и Јанков Мосту (општина Зрењанин). Остала места општине имају далеко мањи садржај арсена у пијаћој води, у оквиру дозвољених вредности (до 10 микрограма/л), изузев у Фаркаждину где су вредности арсена нешто више од прописаних.. На основу резултата мониторинга и могућег здравственог ризика одлуком санитарне инспекције, почетком 2004. године, забрањена је употреба воде за пиће и припрему хране. То се односи на наведена места која поседују централни водовод, а где је доказана повећана концентрација арсена.

У општинама Житиште, Сечањ и Нова Црња анализе на садржај арсена урађене су једанпут, током 2004. године. Није било екстремно високих вредности, али би требало поновити анализе, са циљем утврђивања тенденције концентрације арсена у води за пиће.

---

⁵ IARC-International agency for research on cancer-Међународна агенција за истраживање канцера.

X ПРАЋЕЊЕ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

(Зрењанин и Елемир, 2007.)

"Аерозагађење или загађење ваздуха подразумева присуство гасова и других садржаја у ваздуху који му нису својствени по природном саставу".

Највећи (потенцијални) загађивачи ваздуха су индустрија, саобраћај, термоенергетска постројења и домаћа ложишта.

Деловање на здравље је акутно и хронично уз могућност директног и индиректног дејства..

Испитивања аерозагађења врше су у складу са:

- Законом о заштити животне средине (Сл. Гласник РС 66/91)
- Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места и евиденције података (СЛ. Гласник РС 54/92 и 30/99).

У току 2007. године вршена су мерења концентрација појединих загађујућих материја у Зрењанину и Елемиру. Одабир мених места извршен је уз надзор надлежног инспектора Покрајинског секретеријата за заштиту животне средине и одрживи развој. У осталим општинама Округа нису вршена мерења загађења ваздуха.

Мерења су рађена у дисконтинуитету. Наиме за период јануар-јун постојала су 4 мерна места у Зрењанину (Бул.В.Влаховића., Градски Базен, Булевар Петра Бојовића (33ЈЗ), Томашевачки друм) и 1 мерно место у Елемиру.

У периоду јул-септембар мерења су рађена само на мерним местима у Елемиру и Булевару Вељка Влаховића, а од друге половине октобра до краја 2007. године у Елемиру и 4 мерна места у Зрењанину (Булевар Вељка Влаховића, Житни Трг, Принципова улица и Улица 6 Маја).

У Зрењанину су праћене концентрације сумпор диоксида, чађи, азотних оксида, приземног озона, суспендованих честица и укупних загађујућих материја (анализа садржаја аероседимента).

Посматрајући наведена мерна места концентрације сумпор диоксида нису прелазиле дневне граничне вредности.

Концентрације чађи су у наведеном периоду биле веће од дневних граничних вредности укупно 31 дан. Током тих дана ГВИ је незнатно премашена, односно није прекорачена имисија упозорења. Посматрано у односу на мена места, на "Булевару В. Влаховића", највише- 8 дана у току године, забележене су веће вредности чађи од максимално дозвољених.

Концентрације азотних оксида приземног озона нису прелазиле максимално дозвољене вредности (МДВ).

Садржај суспендованих честица је праћен укупно 104 дана током 2007. године, Од тога у наведеном периоду 69 дана је био већи од прописаних вредности. Садржај

(токсичних) метала у суспендованим честицама био је у оквиру МДВ^{*6}.

Имисионе концентрације бензена, толуена, ксилена и укупних угљоводоника мерене су у Принциповој улици у току октобра, новембра и децембра. Концентрације толуена су у оквиру дозвољених вредности. За садржај ксилена не постоји гранична вредност имисије у важећим правилницима. Просечна концентрација бензена износи $143 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и вишеструко је повећана у односу на (привремено) дозвољену вредност која се може прекорачити, а која износи $9 \mu\text{g}/\text{m}^3$.⁷

Садржај укупних таложних материја, посматран на годишњем нивоу, укупно је био повећан на 2 мерна места: На "Булевару В. Влаховића", као и на мерном месту "Темишварски Друм". Тешки метали-олово, кадмијум и цинк у узорцима укупних таложних материјама, били су у оквиру МДВ.

У Елемиру концентрације сумпор диоксида, чађи, азотних оксида и приземног озона нису прелазиле дневне граничне вредности током 2007. године.

Садржај суспендованих честица био је повећан 1 од укупно 6 дана колико су мерења вршена. Садржај токсичних метала у суспендованим честицама био је у оквиру МДВ.^{*5}

Сем наведених показатеља, у Елемиру су такође праћене имисионе концентрације бензена, толуена, ксилена и укупних угљоводоника. Мерења су вршена укупно 60 дана. Детектоване концентрације толуена су у оквиру дозвољених вредности.⁸

Резултати анализа садржаја канцерогене материје бензен чија је просечна годишња вредност $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ указују на њено повећање у односу на нормирану ГВИ ^{7,8}! Од укупно 60 дана, током 18 дана концентрације бензена су биле мање од граничне вредности детекције (око 2 микрограма по m^3), док су преостала 42 дана концентрације веће од дозвољених прекорачења!

На основу мерења наведених показатеља у Зрењанину се током 2007. године запажа повремено повећање концентрација чађи као и укупних таложних материја. Чешће се региструје повећање концентрације суспендованих честица. Ове честице су обично комплексна мешавина органских и неорганских материја, различитог хемијског састава. Њихова величина је такође различита и све то утиче на кинетику и последично деловање на здравље. У многобројним истраживањима утврђена је повезаност повећане изложености суспендованим честицама са респираторним обољењима, али и другим здравственим последицама ^{9,10}.

Резултати анализа угљоводоника на једном мерном месту указују да је просечна концентрација бензена вишеструко повећана у односу на (привремено) дозвољену вредност која се може прекорачити, а која износи $9 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

У Елемиру концентрације општих загађујућих материја не прелазе МДВ. Додатна мерења специфичних загађујућих материја-угљоводоника, показују прекорачење дозвољених вредности.

---

⁶ Коментар садржаја кадмијума није могуће дати с обзиром на високи детекциони лимит инструмента у односу на прописану граничну вредност имисије (ГВИ).

⁷ (Гранична вредност садржаја бензена у времену усредњавања које износи једну годину може износити највише $9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2007. годину - „Службени гласник РС”, бр.19/06).

⁸ МДВ за бензен је смањена са $800 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Дозвољава се прекорачење у наредним годинама у складу са допуном правилника о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места и евиденције података (СЛ. Гласник РС 54/92, Сл. гласник РС.19/2006.).

Пошто су граничне вредности имисије за канцерогене материје промењене од марта 2006. године, регистровано је прекорачење дозвољених вредности у наведеном периоду. Ово се првенствено односи на бензен, за који постоји велики број података о (гено)токсичности и због чега се сматра да уопште не би смео да се нађе у животној средини^{9.10!}

XI ЗАКЉУЧАК

1. Демографски процеси у Средњобанатском округу карактеришу се опадањем броја становника (почевши од пописа 1971.), ниском стопом наталитета, високом стопом општег морталитета и негативним природним прираштајем.
2. Здравствену ситуацију одраслог становништва карактерише доминација болести из групе масовних незаразних болести, које су водећи узрок обољевања и умирања.
3. Структура обољевања деце није се променила у односу на претходне године.
4. У примарној здравственој заштити остварено је 5,94 посете по становнику.
5. Искоришћеност постеља у стационарима је ниска (66,93%)
6. У 2006. години забележено је 4890 случајева заразних болест. Од заразних болести умрло је 7 особа.

У 2006. години регистровано је укупно 4 епидемије, у којима су оболеле 44 особа. Програм обавезних имунизација спровођен је успешно
7. у циљу праћења хроничних незаразних болести формиран су популациони регистри – Регистар за малигне болести, Регистар за шећерну болест и Регистар за акутни коронарни синдром.
  - У току 2007. године пријављено је укупно 961 случај акутног коронарног синдрома
  - Током 2007. године пријављено је укупно 589 новооболелих особа од шећерне болести.
  - У 2006. години забележено је 1021 новооткривених случајева малигних болести. Од малигних неоплазми умрло је 595 особе.
    - У структури оболелих од малигних неоплазми код мушкараца у Средњобанатском округу, као и по општинама, предњачи карцином плућа и бронха.
    - У структури оболелих од малигних неоплазми према локализацији код жена у Средњобанатског округу карцином дојке се налази на првом месту са учешћем
8. Контрола намирница и предмета опште употребе спроводи се континуирано
9. Хигијенска исправност воде за пиће Средњег Баната не одговара препорукама Светске здравствене организације, директивама ЕУ, а тиме и националним правилницима и нормативима који прописују квалитет.